

Σπύρος Βραχωρίτης

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Ο.Π.Ι.ΔΗ.Χ. : (Ηχητικά: 180212_087S12)

Απομαγνητοφώνηση από Σταυρούλα Χριστουλάκη (14/5/24)

Συεντεύκτρια : Νάσση Σιαφάκα (ΝΣ) , Γιώργος Κούκος (ΓΚ)

Αφηγητής : Σπύρος Βραχωρίτης (ΣΒ), Χριστιάνα Καραμανίδου (ΧΚ)

0:00:10 Ατομικά Στοιχεία

(ΝΣ) Πώς ονομάζεστε για να καταγραφεί...

(ΣΒ) Ναι. Ονομάζομαι ... είμαι ο Σπύρος ο Βραχωρίτης απ' τα Γιάννενα, καταγωγή απ' τα Γιάννενα αλλά Χαλαντραίος βασικά από πολύ μικρή ηλικία στο Χαλάντρι.

(ΝΣ) Πού γεννηθήκατε και πότε;

(ΣΒ) Στα Γιάννενα.

(ΝΣ) Πότε, ποια χρονιά;

(ΣΒ) Στα Γιάννενα 1938.

0:00:29 Η κατοίκησή του στο Χαλάνδρι. Οι φίλοι του

(ΝΣ) Ναι. Και... στο Χαλάντρι πού μένετε, τη διεύθυνση εδώ του σπιτιού σας;

(ΣΒ) Ήταν , το πρώτο που ήτανε, ως ενοικιαστές, δεν πήγαμε αμέσως, όταν ήρθαμε από την Αθήνα που μεσολάβησε, ήταν Αριστείδου 22. Ακριβώς απέναντι από την περίφημη «Λάκα» όπου γίνονταν οι γυμναστικές επιδείξεις για ένα διάστημα. Διότι εγώ Γυμνάσιο Καλισπέρη δεν γνώρισα. Γνώρισα την πλατεία Δούρου που κάναμε διάλειμμα στην πλατεία. Αυτό είναι.

(ΝΣ) Θα το πούμε πάλι...

(ΣΒ) Όπως ο Γιάννης ο Καλεώδης...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ... ο Μάνος ο Ελευθερίου, κάποια ονόματα δηλαδή, ο Δημήτρης ο Κολλάτος... [Γέλια... ο Γεράσιμος ο Λυκιαρδόπουλος που ήμασταν στο ίδιο θρανίο... να πω κάποια ονόματα που είναι κάπως...

(ΝΣ) Αυτά, θα φτάσουμε στο Χαλάντρι.... Εγώ το πηγαίνω λίγο πιο πίσω...

(ΣΒ) Αλλά είναι αυτό! Η «Λάκα» όμως έπαιζε σημαντικό ρόλο, ήταν πολύ κοντά στο «Λίτσειο»...

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) ... το δημοτικό σχολείο. Το λέω γιατί αυτό ήταν το επίκεντρο.

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Εκεί!

(ΝΣ) Επειδή καταγράφουμε ιστορία ζωής θα μου επιτρέψετε να πάω...

(ΣΒ) Όχι! Αυτό τώρα έχει γίνει, έγιναν μονοκατοικίες, πολυκατοικίες και τα λοιπά, εξαφανίστηκε.

(ΝΣ) ... λίγο πιο πίσω... Ναι.

(ΣΒ) Όπως και η Αριστείδου έγινε μία... συμπαθητικό στούντιο!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Εντάξει.

0:01:32 Η καταγωγή της μητέρας του και του πατέρα του

(ΝΣ) Να πάμε λίγο πίσω στην οικογένεια της μητέρας κατ' αρχήν.

(ΣΒ) Αρχίζουμε τέτοιες...!

(ΝΣ) Θ' αρχίσουμε ιστορία ζωής, έτσι... λίγα πράγματα, αν θέλετε, να τα καταγράφουμε.

(ΣΒ) Μην το τυποποιήσουμε δηλαδή, η οικογένεια...

(ΝΣ) Όχι δεν είναι τυποποιημένο, είναι με την έννοια πώς οι άνθρωποι, από πού ξεκίνησαν... ποιες είναι οι.... !

(ΣΒ) Αυτό αποδώστε το σε μια παράπλευρη απώλεια του... των πολεμικών συνθηκών, που ο πατέρας μου είχε λόγο να 'ρθει στην Αθήνα, βασικά η μητέρα μου ήταν από το Νησί των Ιωαννίνων που εκεί είχε αποικιστεί, αποικιστεί..., δηλαδή εν πάση περιπτώσει από Μανιάτες, είχανε δηλαδή μια δική τους αυτονομία απέναντι στους Γιαννιώτες, ο πατέρας μου ήταν από την Άρτα, έχω δηλαδή δύο διαφορετικούς θα έλεγα σε μικροκλίμακα πολιτιστικές... θα έλεγα, κατηγορίες. Είναι άλλο η Άρτα η Θεσπρωτία κι Άρτα και όλο αυτό, άλλο τα Γιάννενα. Και άλλο τα χωριά του, έχει μικροκλίμακα πάνω σ' αυτό, την οποία βέβαια την...

(ΝΣ) Σαφώς!

0:02:30 Το Χαλάνδρι είχε τότε το καλύτερο κλίμα

(ΣΒ) Το Χαλάντρι ήταν τότε το ζητούμενο προάστιο διότι είχε το καλύτερο κλίμα.

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Οπότε...

0:02:35 Στοιχεία για τους γονείς του.

(ΝΣ) Πώς λεγόταν η μητέρα, η καταγω... τ' όνομά της το πατρικό; Από ποια οικογένεια...

(ΣΒ) Παρασκευή Τσιώμπου, μη... τι πάμε ... Παρασκευή Τσιώμπου.

(ΝΣ) Και ο πατέρας; το όνομά του;

(ΣΒ) Ήταν Βραχωρίτης.

(ΝΣ) Και τ' όνομά του;

(ΣΒ) Γιάννης.

(ΝΣ) Γιάννης. Πώς βρέθηκαν οι δυο τους; Πού βρέθηκαν;

(ΣΒ) Αυτοί παντρεύτηκαν στα Γιάννενα.

(ΝΣ) Στα Γιάννενα, ναι, και μετά... για κάποιο λόγο...

(ΣΒ) Μετά ο πατέρας μου ήθελε να ρ'θούμε στην Αθήνα, ήταν μέσα στην αυτή, τώρα...

0:03:02 Ο ίδιος γεννήθηκε στα Γιάννενα

(ΝΣ) Γεννηθήκατε στα Γιάννενα.

(ΣΒ) Στα Γιάννενα γεννήθηκα...

(ΝΣ) Δεν θέλετε να μιλήσετε γι αυτό;

(ΝΣ) Γιατί έχει μια σημασία...

(ΣΒ) Ξέρω αυτό το πλαίσιο αλλά δεν... δηλαδή το χρονικό το προσωπικό...

(ΝΣ) Ιστορίες ζωής!

(ΣΒ) Εξ άλλου...

(ΝΣ) Αν δεν θέλετε...

(ΣΒ) ... το ξέρω πολύ καλά ότι μιλάω επωνύμως! Δεν μιλάω σαν ένας ιδιώτης,

(ΝΣ) Εντάξει

(ΣΒ) ... δηλαδή, αυτό το καταθέτω. Καταλάβετε; Γιατί εν τω μεταξύ...

(ΝΣ) Αυτό που... αυτή η διαφορά που έχουμε εμείς σε σχέση με έναν δημοσιογράφο που θα σας έπαιρνε μια συνέντευξη για το καλλιτεχνικό κομμάτι της συνεισφοράς στον πολιτισμό, ιστορία ζωής ας πούμε...

(ΣΒ) Την καταλαβαίνω την μεθοδολογία σας αλλά από κει και πέρα λειτουργεί τόσο το προσωπικό στοιχείο που προσπαθώ εγώ να απομακρυνθώ απ' αυτό.

(ΝΣ) Όχι! Ενώ εμείς...

(ΣΒ) Με καταλάβετε; Διότι αυτή τη στιγμή δεν μπορώ να μιλήσω σαν ένας Χαλαντραίος, μιλώ επωνύμως, σαν ο Σπύρος Βραχωρίτης! Καλώς ή κακώς! Καταλάβετε; Όπως, κάνοντας αυτόν τον κύκλο που είναι κύκλος Αθήνας, Πανεπιστήμιο, Σχολή Σταυράκου,

(ΝΣ) Εγώ...

(ΣΒ) ...κινηματογράφος... Γαλλίας, ...

(ΝΣ) Θα τα πούμε όλα...

(ΣΒ) ... Βόλου, θέλω όλα αυτά τα πράγματα, όταν επιλέγω τη Ρεματιά είμαι, δεν είμαι απλώς ένας Χαλαντραίος που έπαιζε κάποτε ποδόσφαιρο στη ρεματιά...!

(ΝΣ) Εννοείται! Εγώ...

(ΣΒ) Επιλέγω, όχι, γιατί ό,τι σας λέγω έχει σημασία αλλά μπερδεύω τη μεθοδολογία σας! Αυτό είναι το ...

(ΝΣ) Να πω εγώ το εξής. Θα ήθελα αν συμφωνείτε να το χωρίσουμε σε δυο κομμάτια. Ένα το προσωπικό. Ο απλός ο Σπύρος...

(ΣΒ) Αποκλείεται! Γιατί το βλέπω πλέον με τέτοιο μάτι ...

(ΝΣ) Και στη συνέχεια...

(ΣΒ) ... δεν γίνεται!

(ΝΣ) Ναι...

(ΣΒ) Δεν το βλέπω δηλαδή, κατάλαβες;

(ΝΣ) Να πάμε λίγο...

(ΣΒ) Δεν το βλέπω!

(ΝΣ) ... στις αναμνήσεις τις παιδικές....

(ΣΒ) Όπως αυτό που λέμε είμαι μετεμφυλιακή γενιά, το αν πέρασε ξυστά ο εμφύλιος, δηλαδή δεν ανήκω εγώ σ' αυτή τη γενιά!

(ΝΣ) Ναι, όμως...

(ΣΒ) Καταλάβετε; Την υπέστην, αυτό που λέμε, σαν αμέσως επόμενη παράδοση!

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Όπως επίσης δεν μπορώ να δεχτώ την πολύ νεότερη, ως προς το Χαλάντρι! Γιατί έχω άποψη, καταλάβετε; Είναι αυτό το πράγμα!

(ΝΣ) Συμφωνώ θα 'ναι πάντα καταγραμμένη η άποψη, όμως πάντα μένουν οι αναμνήσεις ...

(ΣΒ) Δηλαδή είναι μια αντικειμενική...

(ΝΣ) Ή προερχόμαστε από κάποια οικογένεια, από κάποιους γονείς, που κάτι, για κάποιο λόγο, κάτι κουβαλάμε και...

(ΣΒ) Εγώ έτσι όπως βλέπω πως διαχώρισα τώρα την Άρτα από τα Γιάννενα και το Νησί απ' τα Γιάννενα, μπορεί να μοιάζει θα έλεγα ελαφρούτσικο ως γελοίο έχει όμως μεγάλη σημασία. Η αυτονομία τώρα ενός νησιού ελάχιστου,

(ΝΣ) Γι' αυτό το συζη....

(ΣΒ) ...που με τις καινούργιες πια προσεγγίσεις...

(ΝΣ) Πολύτιμη πληροφορία, γι' αυτό...

(ΣΒ)... παίζει έναν ρόλο δηλαδή τόσες οικογένειες σαφώς με ενδογαμικές σχέσεις, και η μητέρα μου με τον πατέρα μου είναι από τις πρώτες, πρώτα ανοίγματα, διότι ο πατέρας μου είναι απ' την Άρτα. Εργάζεται στα Γιάννενα κι η μητέρα μου είναι απ' το Νησί και έρχεται στα Γιάννενα.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Έχοντας περάσει απ' την Αθήνα που είχε έναν θείο ο οποίος την σπούδασε, δηλαδή είναι πια μικτή και η ίδια, δηλαδή θέλω να πω ως προς την αγωγή φέρνει δυστυχία αθηναϊκά που θα τα γνωρίσω εγώ αργότερα...

(ΝΣ) Ασφαλώς, ασφαλώς!

(ΣΒ) ... διότι το θείο της, τον αδερφό της γιαγιάς μου δηλαδή, που την μεγαλώνει εδώ, κι έρχεται μετά όταν πεθαίνει ο πατέρας της για να πάρει τα οικογενειακά και 'κει παντρεύεται.

0:05:54 Ο πατέρας του ήτανε δάσκαλος από '16 χρονών. Όρη και βουνά για να πηγαίνει στα χωριά από ηλικία

(ΝΣ) Μάλιστα. Τι δουλειά έκανε ο πατέρας σας;

(ΣΒ) Δημόσιος υπάλληλος ήταν. Υπήρξε πάντοτε...[Γέλια]

(ΧΚ) Δάσκαλος ήταν καλέ!

(ΣΒ) Δάσκαλος, ε, δημόσιος υπάλληλος ήταν,

(ΧΚ) Δάσκαλος...

(ΣΒ) Δάσκαλος ήταν και μετά προχώρησε στην.....

(ΝΣ) Δάσκαλος...

(ΣΒ) Δάσκαλος μιλάμε... όρη και βουνά για να πηγαίνει στα διαφορετικά χωριά... Δάσκαλος σε ηλικία δέκα έξι χρονών.

(ΝΣ) Ναι

0:06:15 Ο πατέρας 27 χρονών και η μητέρα στην ίδια ηλικία παντρεύτηκαν με προξενιό. Η μητέρα του μοδίστρα.

(ΣΒ) Όταν παντρεύεται είναι είκοσι επτά, είκοσι έξι, είκοσι επτά, έχει μ...μ... [Γέλια] ... έχει άποψη θα έλεγα!

(ΝΣ) Κι η μητέρα την ίδια ηλικία...

(ΣΒ) Η μητέρα ήτανε μοδιστρική.

(ΝΣ) Προφανώς από προξενιό εκείνη την εποχή!

(ΣΒ) Ναι, οπωσδήποτε.

(ΝΣ) Όπως γινότανε εκείνη την εποχή. Θυμάστε κάτι απ' την παιδική....

(ΣΒ) Τώρα καταλαβαίνω τη δική σας την προσέγγιση μέσα στην αυτή...

(ΝΣ) Ναι, ναι! Θα τα βρούμε και τα δύο.

(ΧΚ) Πες τι θες παιδί μου, και μη στεναχωριέσαι!

(ΝΣ) Όχι άμα δεν θέλει...

(ΣΒ) Όχι απλώς προσαρμόζομαι και μου είναι λίγο... λίγο δύσκολο διότι έχω αυτή την...

(ΝΣ) Ε,ε,ε ναι, εμάς ήδη μάς έδωσε κάποια στοιχεία πολύ ενδιαφέροντα για τα Γιάννενα, για την Άρτα...

(ΣΒ) Γιατί γίνεται το σχόλιο, αυτό που λέμε, αλλά τώρα ένα συνοικέσιο πότε προέκυψε ο έρωτας στο συνοικέσιο...

(ΝΣ) Όχι, όχι...

(ΣΒ) ... δεν ήταν αυτό.

(ΝΣ) Όχι

(ΣΒ) Αλλά ως προς το θέμα της αγωγής μου μετέφερε αθηναϊκά πράγματα που είχε απορροφήσει.

(ΝΣ) Αθηναϊκά...

(ΣΒ) Και έχει μεγάλη σημασία, μέσα στο ηπειρώτικο το κλειστό...

(ΝΣ) Ναι...

(ΣΒ) ... να υπάρχει αυτό! Που αργότερα θα το βρώ γιατί όταν ερχόμαστε στην Αθήνα...

(ΝΣ) Κι ήταν και δάσκαλος, παιδαγωγός. Κι αυτό διαμορφώνεται

(ΣΒ) Η Αθήνα είναι μια ολόκληρη ιστορία...

(ΝΣ) Βεβαίως.

(ΣΒ) Καταλάβετε; Κι αν παίζει το Χαλάντρι ένα ρόλο γιατί είναι πολύ κοντά στην Αθήνα είναι ένα προκεχωρημένο προάστιο. Δεν είναι τυχαίο! Και η αυτονομία, η πολιτιστική, που υπήρξε και η δυνατότητα, αλλά βλέπετε σας μπερδεύω ως προς το πηγαιν' έλα!

(ΝΣ) Δεν πειράζει...

(ΣΒ) Τα καλοκαίρια δηλαδή του Χαλαντρίου που βιώνω εγώ ως παις!

(ΝΣ) Θα σας τα ρωτήσω. Σε τι ηλικία έρχεστε στο Χαλάνδρι; [Γέλιο]

0:07:36 Πολιτιστικός πανζουρλισμός στο Χαλάνδρι

(ΣΒ) Εντάξει, είναι ένας πολιτιστικός πανζουρλισμός. Διότι έρχονται τα συγκροτήματα τα θεατρικά απ' την Αθήνα, υπάρχουν θερινά σινεμά, με προβολές πρώτης, όλο, σ' αυτή την περίπτωση, υπάρχει μετακίνηση των συγγενών ή των φίλων από την Αθήνα που έρχονται με μικρές εκδρομές στο Χαλάντρι, είναι ήδη έχει αρχίζει να δημιουργείται η παράδοση, όταν πείτε κάπου «Η ψησταριά του Αμαρουσίου» είναι ψησταριά. Στο Χαλάντρι για μένα είναι πολιτιστικό γεγονός! Διότι ο «Καστρίσης» που είναι στην πλατεία Δούρου, με τα γουρουνόπουλά του, [Γέλια] δεν λέω για τον «Μίμη» αργότερα, για μένα συνιστά πολιτιστικό! Η ταβέρνα του «Γιαννόπουλου» που μαζεύει όλο το άνθος της Λυρικής Σκηνής, τα χρόνια του 50, που είναι από τους παλαιούς τραγουδιστές, οι οποίοι όμως τυχαίνει να υπήρξαν αυτόπτες μάρτυρες, όχι του περάσματος, της άνθισης της Μαρίας Κάλας, έχει μεγάλη σημασία! Εγώ δεν μπορώ, ξεχνάω τη μητέρα μου και το τι έγινε μέσα σ' αυτό όταν εμείς βρισκόμαστε στο επίκεντρο ενός ενδιαφέροντος, δηλαδή συμμετέχουμε στο επίκεντρο ενός ενδιαφέροντος, που είναι ο Πασχάλης ο οποίος τραγουδάει «Ριγολέτο» πριν πάει στη Βιέννη, πριν γίνει διάσημο αστέρι ή σε ηλικία είκοσι χρονών! Είναι πρωτοφανές αυτό στη Λυρική! Είναι ο Χοϊδός, είναι οι υπόλοιποι, οι οποίοι μας λένε: «Κόψτε το λαιμό σας, απόψε το βράδυ η RAI μεταδίδει τη «Νόρμα» απ' τη Μαρία Κάλας! Και είμαστε δέκα τριών χρονών; δέκα τέσσερα χρονών; Την άλλη μέρα πρέπει να πούμε πώς μας φάνηκε! Ξέρουμε δεν ξέρουμε! Οι ίδιοι θα τραγουδήσουν

καντάδες στην ταβέρνα του Γιαννόπουλου κι όχι άριες! Αυτοί όμως, αυτά τα γκρουπ, όπως και η οικογένεια Γιαννόπουλου, η οποία φιλοξενείται απέναντι από του Γιάννη του Καλεώδη το σπίτι. Αυτά είναι. Αυτά για μένα είναι πληροφορίες πια!

(ΝΣ) Βεβαίως, βεβαίως! Έκανα την προσπάθεια..

(ΣΒ) Ύστερα η δημιουργία...

(ΝΣ) ... να το πάμε λίγο χρονικά...

0:09:28 Για το κινηματοθέατρο «Αρμονία» και την «Τιάνια». Οι άθλιες αίθουσες του Γυμνασίου απ' τη μεριά των παρασκηνίων της ταβέρνας

(ΣΒ) Η δημιουργία το 1947, σας το λέω, της Αρμονίας Χαλανδρίου υπήρξε..., νομίζω πρέπει να είναι το μεγαλύτερο κινηματοθέατρο της εποχής του στα Βαλκάνια. Ε, τουλάχιστον, δεν πήγα να το ψάξω αλλά το λέω. Κινηματοθέατρο! Που σημαίνει ότι φιλοξενούσε και θιάσους απ' την Αθήνα. Δηλαδή η Κυβέλη, Μουσούρη, όλα αυτά τα πράγματα ερχόντουσαν το καλοκαίρι στο αυτό... Συν όλες οι μεγάλες παραγωγές οι αμερικανικές, διότι τότε δέσποζε, και καλά έκανε, το αμερικάνικο σινεμά! Από κει και πέρα μάθαμε κινηματογράφο. Στην «Αρμονία» Χαλανδρίου! Η οποία ήταν κάτι το... Δεν έμεινε ούτε μία φωτογραφία να σας δείξω, διότι εκλάπη απ' αυτήν την οικογένεια που το είχε. Υπήρχε και η «Τιάνια», σαν συμπλήρωμα, η οποία ήταν μέσα, ανάμεσα, σ' αυτές τις άθλιες αίθουσες που γινόταν τα μαθήματα του Γυμνασίου και σε μία ε...ε..., ε..., άλλη ψησταριά... Εμείς δηλαδή ήμασταν κι απ' την μεριά των παρασκηνίων της ψησταριάς, που ήταν τα σπληνάντερα, που καθαρίζονταν, και κάναμε τα μαθήματα... Αυτό δεν γίνεται μελό, έτσι μεγαλώσαμε!

(ΝΣ) Για ποια περίοδο χρονική μιλάτε;

(ΣΒ) Σαράντα εφτά και μετά.

(ΝΣ) Σαράντα εφτά!

0:10:30 Σχολείο το «Λίτσειο». Πολύ καλοί δάσκαλοι

(ΣΒ) Πριν ήταν το «Λίτσειο». Μιλάμε για πενήντα, που είναι το γυμνάσιο σαράντα εννιά. Το «Λίτσειο» είναι ένα δεσπόζον στο ιστορικό κέντρο του Χαλανδρίου, σαν ένα πρότυπο, πρότυπο... δηλαδή πρότυπο λόγω της διευθύνσεως! Που ήταν ο πατέρας του Τάκη του Σουκάκου... διευθυντής του! Ήταν ένα δημοτικό στο οποίο φοιτήσαμε. Συμπωματικό! Ήταν δίπλα μας, ήταν αυτό. Αλλά εξελίχθηκε σ' ένα πρότυπο! Ήταν πολύ καλοί δάσκαλοι!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αυτά πώς θα τα πισωγυρίσουμε; Καταλάβατε;

(ΝΣ) Γι' αυτό πες ...

(ΣΒ) Έχουν' εμφάσεις, δεν ήτανε δηλαδή τυχαίο!

(ΝΣ) Σαφώς! Γι' αυτό. Προσπαθώ λίγο να το βάλω χρονικά και να... μου είπατε πολλά για...

(ΣΒ) Μου είναι αδύνατον αν δεν κάνω αυτές...

(ΝΣ) Δεν πειράζει!

(ΣΒ) ... μπορείτε, μπορείτε να τα εκλογικεύσετε...

(ΝΣ) Να βγαίνουμε και λίγο....

(ΣΒ) ... διότι γιατί εγώ τους χαρακτηρισμούς θα τους κάνω μέσα σ' αυτό το πράγμα.

(ΝΣ) Βέβαια, εννοείται! Εννοείται!

0:11:20 Στο ιδιωτικό Σχολείο «Φεσοπούλου-Περατινού»

(ΣΒ) Λοιπόν, η «Αρμονία» συμπίπτει με τη δική μας πια μετακίνηση στο Γυμνάσιο. Εντάξει; Ωραία! Αλλά ελάτε που η ιδιορρυθμία είναι ότι, λόγω γνωριμίας, ο πατέρας μου με έναν και τα λοιπά γίνεται ένα πρότυπο, πρότυπο, ιδιωτικό σχολείο. Απ' τα λίγα. Που λεγόταν «Φεσοπούλου-Περατινού». Ήταν κάπου εδώ πέρα κοντά μας.

(ΝΣ) Πώς λεγότανε;

(ΣΒ) «Φεσοπούλου-Περατινού». Αυτό ήταν ιδιωτικό λύκειο. Φιλοξένησε περίπου παιδιά ευπόρων οικογενειών... εμείς είμαστε χωρίς να πληρώνουμε διότι μας είχαν σαν κράχτες, επειδή ήμασταν καλοί μαθητές, κι ο αδερφός μου και 'γω.

(ΝΣ) Πού βρισκότανε;

(ΣΒ) «Φεσοπούλου-Περατινού», ήτανε εδώ στη Φωσκόλου. Φωσκόλου και Βασιλέως Γεωργίου. Αυτό.

(ΝΣ) Ναι.

0:12:05 Ο γυμνασιάρχης του ιδιωτικού σχολείου ήταν μαθητής του Συκουτρή. Δίδασκε και η Α.Κανατσούλη του Ελληνικού Ωδείου, η οποία τον έσπρωξε να γράψει, να σκηνοθετεί και να παίζει από 12 χρονών.

(ΣΒ) Ήταν σαν δημοτικό, σαν γυμνάσιο... Ποιο είναι το χαρακτηριστικό! Πρώτον, ο γυμνασιάρχης του ήταν απ' τους πρώτους μαθητές τους Συκουτρή. Μιλάμε δηλαδή για τα Αρχαία! Και μιλάμε για τα Νέα! Σε τάξη οκτώ παιδιών! Αυτό το βίωσα, δεν ήταν... Η δική μου η κανονική τάξη, με τους συμμαθητές μου από το δημοτικό, συνέχιζε στο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, το δημόσιο, με τον Μάρκο τον Καλεώδη!

(ΝΣ) Στο οποίο δεν πήγατε! Δεν πήγατε στο Γυμνάσιο... στο αυτό.... στην πλατεία Δούρου.

(ΣΒ) Πώς δεν πήγα! Πήγα και δύο χρόνια, δέκοψα και ήρθα στο ιδιωτικό!

(ΝΣ) Δύο χρόνια...

(ΣΒ) Καταλαβαίνετε; Ήταν μια μίξη αυτό!

(ΝΣ) Ναι, ναι, ναι

(ΣΒ) Επίσης πήρε την τάξη του γιού του ο Μάρκος ο Καλεώδης και την έφτασε μέχρι το τέλος.

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Εγώ πήγα και βρήκα τη συνέχεια. Ούτε είχα κόψει τις σχέσεις μου, αλλά άνοιξε ένας ορίζοντας. Ο ορίζοντας δεν είναι ταξικά, με τι άλλους έκανα παρέα. Έχει σημασία ότι ήταν Γυμνασιάρχης, μαθητής του Συκουτρή και ήταν η Ασπασία η Κανατσούλη, η οποία, ... παράρτημα Ελληνικού Ωδείου, πρώτη φορά στα χρονικά! Η οποία δημιούργησε μια κίνηση μουσική πολύ μεγάλη. Μας είχε το μάθημα της ωδικής και για μένα προσωπικά, βάζω και το προσωπικό ...

(ΝΣ) Δίδασκε στο σχολείο αυτό!

(ΣΒ) Σ' αυτό αποκλειστικά!

(ΝΣ) Μάλιστα

(ΣΒ) Και είχε και το ωδείο της. Που συνεχίζει τώρα η κόρη της κ.τ.λ.π

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αλλά τότε ήταν πρωτοφανή αυτά τα πράγματα και με τις εκδηλώσεις και με όλα αυτά. Σ' αυτήν οφείλω ότι με διέγνωση τις δυνατότητές μου και με έσπρωξε να γράψω και να σκηνοθετώ και να παίζω από δώδεκα χρονών.

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΣΒ) Αυτό είναι, αλλά πέρα από την προσωπική..., γι' αυτό σας λέω η προσωπική μαρτυρία! Αν πάμε αντικειμενικά ε...,ε...,ε όλοι οι αστέρες μετά του Μεγάρου, αυτό λέχτηκε γιατί μίλησαν και οι ίδιοι δηλαδή, οι νέοι αρχιμουσικοί και τα λοιπά, περάσανε απ' το ωδείο της.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Το δικό μου, ήταν μια δική της διάγνωση, αλλά δεν αφορά τη μουσική, αφορά το δικό μου το... την πορεία. Αλλά υπήρξαν απ' τα χέρια της μουσικοί εξαιρετικοί. Αυτό. Αυτό όμως ήταν που αφορούσε την εμπειρία του ιδιωτικού. Δεν ήταν στο δημόσιο. Στο δημόσιο διδάσκονταν η ωδική όπως το ξέραμε. Εντάξει.

0:14:17 Στο Χαλάνδρι ήρθε σε ηλικία 5 ετών. Το Χαλάνδρι ήταν ένας Παράδεισος μες το πράσινο. Με τα κτήματα, τ' αμπέλια, την αυλή με τις κασίκες, με το πάτημα των σταφυλιών, με το μεγάλο σόι

(ΝΣ) Μάλιστα. Τώρα έτσι λίγο πιο μικρό παιδί στο Χαλάνδρι, σε ποια ηλικία ήρθατε;

(ΣΒ) Πέντε.

(ΝΣ) Πέντε. Έχετε, έτσι, πρώτες μνήμες απ' το Χαλάνδρι, πώς ήταν, πώς σας φάνηκε τον πρώτο καιρό το Χαλάνδρι;

(ΣΒ) Ένας Παράδεισος. Όλα ήταν μες το πράσινο. Υπήρχαν οι βίλες, σας λέω το Χαλάντρι είχε τους ε...,ε...,ε... τις οικογένειες των Χαλανδραίων που όπως..., τις οικογένειες του Αμαρουσίου και τα λοιπά ήταν αλβανικής καταγωγής εδώ και πεντακόσια χρόνια. Είχαν τα κτήματά τους, είχαν τα αμπέλια τους, είχαν όλα αυτά, εγώ πάντως μεγάλωσα σε τέτοια αυλή. Με την κασίκα, με το... με το πάτημα του σταφυλιού, με το μεγάλο σόι... Αυτά μετά γίνανε οι ταβέρνες. Οι ταβέρνες του Χαλανδρίου, στηρίχτηκαν σε αυτά. Εγώ αυτό γνώρισα.

(ΝΣ) Παιχνίδια στη γειτονιά, να τα ...; Έχουμε διακοπή;

(ΓΚ) Πέντε χρονών μιλάμε εν μέσω κατοχής.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Όχι, όχι πέντε χρονών το είπα σχηματικά, μπορεί να είναι έξι, να είναι εφτά το άλλο...

(ΓΚ) Είχε τελειώσει ο πόλεμος δηλαδή;

(ΣΒ) Ναι, ναι, ναι! Και ο εμφύλιος. Μετά από κει και πέρα ό,τι μαθαίναμε, μαθαίναμε από το ραδιόφωνο. Στο Χαλάντρι...

0:15:20 Στην Αθήνα ήρθε μετά τον πόλεμο. Το Χαλάνδρι ήταν μια θερμοκοιτίδα. Ένα μίγμα αστικών οικογενειών, δημοσίων υπαλλήλων κλπ και ντόπιοι. Είχε το καλύτερο κλίμα

(ΓΚ) Ήρθατε μετά τον πόλεμο.

(ΣΒ) ...δεν σας λέω το τι βίωσα στην Αθήνα, γιατί παίζανε ακόμα στην Αθήνα... αλλά αυτό που βίωσα στο Χαλάντρι ήταν όλα από ραδιόφωνο. Δεν υπήρχε. Ήταν ένα, μία, θα έλεγα, θερμοκοιτίδα! Οι αναμνήσεις ήταν πάρα πολύ συμπιεσμένες, θα έλεγα λογοκριμένες, σαν να αρχίζει μια άλλη ζωή. Το μίγμα έχει ενδιαφέρον διότι είναι οι αστικές οικογένειες οι οποίες το αποικίζουν λόγω καλού κλίματος, δημόσιοι υπάλληλοι, ανώτερα στελέχη κ.τ.λ.π. και οι ντόπιοι. Εκεί έχουμε μερικές βίβες που έχουν χτιστεί πριν από τον πόλεμο διότι το κλίμα τους επαναλαμβάνω θεωρούνταν το καλύτερο, μέσα σ' αυτό...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ... ξεχωρίζαν τα σανατόρια της Πεντέλης και τις πιθανές αδενοπάθειες των παιδιών, το φόβο τότε για αδενοπάθεια, που υποχρέωνε τις οικογένειες να έρχονταν, συν τ' άλλα τα δερματικά κ.τ.λ.π. Έχει μεγάλη σημασία αυτό το μικτό διότι έχουμε αστικό στοιχείο απ' όλα τα μέρη της Ελλάδος και τοπικό στοιχείο, που δεν είναι κατ' ανάγκην το λαϊκό. Διότι είναι, είχαν τα κτήματά τους είχαν τα πάντα. Απλώς είχαν μία διαφορετική κουλτούρα. Και βέβαια μιλιόντουσαν και οι δύο γλώσσες! Και η Αλβανική και η Ελληνική! [Διακοπή]

(ΝΣ) Ωραία. Λοιπόν έχεις...

(ΣΒ) Αυτά φωτίζω περισσότερο...

0:16:34 Τα παιχνίδια που έπαιζαν. Ποδόσφαιρο. Έκανε πένταθλο μέχρι τα είκοσι

(ΝΣ) Στη γειτονιά τι παιχνίδια παίζατε με τα παιδιά;

(ΣΒ) Ποδόσφαιρο...

(ΝΣ) Ποδόσφαιρο.

(ΣΒ) Πένταθλο...

(ΝΣ) Ήταν τότε ο καιρός της Κατοχής!

(ΣΒ) Μπροστά..., στη «λάκα» αλάνα, αυτό που λέω «λάκα» ήταν ένα μεγάλαλο γήπεδο στο οποίο περνούσαμε την ημέρα μας. Εκτός απ' το..., ήτανε το δημοτικό λίγο πιο κει, μιλάμε τώρα Φιλίππου Λίτσα, το «Λίτσειο»...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ... και λίγο πιο δω η «λάκα». Εκεί παίζαμε όλη την ημέρα.

(ΝΣ) Ναι. Ηλικία αυτή; Ηλικία;

(ΣΒ) Έξι, επτά; Εκεί πέρα.

(ΝΣ) Έξι επτά.

(ΣΒ) Και συνέχεια..., εγώ έκανα, μέχρι τα είκοσι, έκανα πένταθλο εκεί πέρα.

(ΝΣ) Οπότε βρισκόμαστε και μες στην Κατοχή.

(ΣΒ) Ποιο;

(ΝΣ) Είμαστε μέσα, όχι Κατοχή...

(ΣΒ) Όχι παιδιά! Μιλάμε απ' το '46 κι ύστερα! Δεν γνώρισα εγώ τέτοια πράγματα! Μη με φέρνεται σε ένα πράγματα. Δεν μπαίνω στην Κατοχή ούτε μπαίνω στον Εμφύλιο. Εγώ είμαι μια..., αυτό που λένε το new age! Δηλαδή καταλάβατε;

(ΝΣ) Λέω αν έχετε κάποια μνήμη...

0:17:22 Απ' το '46 και ύστερα οι μνήμες είναι απ' ότι άκουγε από το ραδιόφωνο

(ΣΒ) Χαρακτηριστικά! Από '46 και ύστερα!

(ΝΣ) Από '46...

(ΣΒ) Ό,τι συνέβαινε στο αντάρτικο και λοιπά από το ραδιόφωνο! Στο Χαλάντρι δεν υπήρχε άμεση...

(ΝΣ) Δεν υπήρχε... μνήμες τέτοιες...

(ΣΒ) Δεν έχω τέτοιες αυτές, λες και ζούσα σε μία άλλη χώρα!

(ΝΣ) Μάλιστα. Μάλιστα. Λοιπόν...

0:17:40 Στη Νομική Σχολή και στη Σχολή Σταυράκου

(ΣΒ) Η Αθήνα αρχίζει να λειτουργεί όταν μπαίνω πια στη Νομική Σχολή και πηγαίνω και στη Σχολή Σταυράκου για κινηματογράφο.

(ΝΣ) Εγώ νομίζω...

(ΣΒ) Μιλάμε '58-'55

0:17:47 Ο Παλιός Συνοικισμός και ο Νέος την εποχή εκείνη λειτουργούσε ως γκέτο

(ΝΣ) Ναι, να ρωτήσω πριν γι' αυτήν την περίοδο, στο Χαλάνδρι ζούσανε και πρόσφυγες, υπήρχε ο προσφυγικός συνοικισμός... Από 'κει υπάρχει...

(ΣΒ) Αυτό ήταν ολίγον, λειτουργούσε ολίγον ως γκέτο που ήτανε ο Παλιός Συνοικισμός και ο Νέος. Που διαχωρίζονταν, πρέπει να λάβετε υπόψη σας, δεν ξέρω αν τα έχετε ψάξει, πρέπει, είναι η ρεματιά, η οποία έτεμνε το Χαλάντρι. Αυτό.

(ΝΣ) Ναι.

0:18:10 Το ιστορικό κέντρο του Χαλανδρίου : ρεματιά Καρέλειο, Παπανικολή, Αγία Άννα, Σολωμού, Ζαλοκώστα, Κολοκοτρώνη ως την πλατεία Δούρου, στο οποίο υπήρχαν δραστηριότητες

(ΣΒ) Το ιστορικό κέντρο του Χαλανδρίου αν με ρωτήσετε, λίγο γκρόσο μόντο, άρχιζε ας πούμε από τη ρεματιά που είναι το «Καρέλειο», κατέληγε στις γραμμές του τρένου που είναι τώρα η...η...η... πώς λέγεται αυτός ο δρόμος...

(ΝΣ) Παπανικολή.

(ΣΒ) ...Παπανικολή, εκεί, θεωρείστε ότι κατεβαίνοντας φτάναμε στο ύψος της Αγίας Άννας, στρέφουμε τη Σολωμού, φτάνουμε σε αυτό που ήταν το ιδιωτικό, λίγο πιο πάνω, εκεί Σολωμού! Η Σολωμού!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Η οποία κατέληγε στη ρεματιά πάλι. Παίρναμε τη Ζαλοκώστα η οποία έχει μια σειρά σπιτιών και βλάστησης, ας πούμε, εξαιρετικής! Δηλαδή προάστιο μες στο προάστιο και φτάνουμε πάλι στην κάτω πλατεία, αυτό που λέμε τώρα..., που... πώς λέγεται; Ναι, το κάτω μέρος, Κολοκοτρώνη!

(ΝΣ) Ναι.

0:19:00 Η σημερινή παιδική χαρά της Κεντρικής Πλατείας ήτανε στέρνα. Κατάμεστη από κόσμο τα καλοκαιρινά βραδινά

(ΣΒ) Ως την πλατεία Δούρου. Δηλαδή αυτό για μένα καλύπτει αυτό που θα λέγαμε το ιστορικό κέντρο, μέσα στο οποίο υπήρχαν οι ταβέρνες, υπήρχαν οι κινηματογράφοι, υπήρχε δραστηριότητα. Ένα! Η παιδική χαρά! Ήτανε στέρνα, στην οποία ο κόσμος έβγαινε, λάβετε υπόψη σας ότι οι άνθρωποι βγαίνουν και περπατούσαν. Δηλαδή μιλάμε για κατάμεστο κόσμο τα βραδινά, τα καλοκαιρινά βέβαια, που θυμάται κανένας περισσότερο, γιατί το χειμώνα...

0:19:24 Νυφοπάζαρα στην Πεντέλης και στα στέκια της Πλατείας, ζυμώσεις, ιδεολογικές συζητήσεις, τα συγκροτήματα, οι τραγουδιστές....

(ΝΣ) Και νυφοπάζαρα!

(ΣΒ) [Υψώνει τη φωνή του] Όχι! Δεν είναι μια βόλτα σ' αυτό, είναι η βόλτα της Πεντέλης ή τα στέκια της πλατείας, είναι η στέρνα που υπήρχαν οι δικές μας οι ζυμώσεις, οι συζητήσεις οι ιδεολογικές, και τα λοιπά και τα συγκροτήματα της Αθήνας που ήταν στο πάνω μέρος, αυτό που έχει ο Δήμος, την ... την διαφορά τώρα του επιπέδου, επάνω καθόταν ο Νίκος ο Γούναρης, ο Κυριάκος ο Μαυρέας... Ήδη μπαίνουμε στο '50 τώρα αυτό που σας λέω.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Εντάξει;

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αυτό. Εκεί γίνονταν οι... οι εκδηλώσεις.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Η εκκλησία είχε τη δική της, στο κάτω μέρος της εκκλησίας, δηλαδή βλέπετε, αυτά βλέπετε, τα βλέπω πολύ ζωντανά...

(ΝΣ) Ναι, ναι.

(ΣΒ) ... σα στοιχείο συμμετοχής κόσμου! Γιατί ο κόσμος δεν είχε τις τηλεοράσεις του, δεν είχε... Έβγαινε απ' το σπίτι του.

0:20:08 Ο Συνοικισμό ήταν ένα... άγνωστο. Γκέτο!

(ΝΣ) Και ο Συνοικισμός ήτανε ...

(ΣΒ) Ο Συνοικισμός ήτανε ένα... για μας ήταν άγνωστο.

(ΝΣ) Άγνωστο, δεν, δεν πηγαίνατε...

(ΣΒ) Μιλάμε γκέτο!

(ΝΣ) Γκέτο.

0:20:19 Αποκτήσανε σπίτι στην περιοχή της Ριζαρείου μετά το '53. Η Ριζάρειος άρχισε να λειτουργεί το '56.

(ΣΒ) Άρχισε να λειτουργεί όταν κατά σύμπτωση το... αποκτήσαμε πια σπίτι μετά το '53 που ήταν στην περιοχή της Ριζαρείου. Που είχε αρχίσει να είναι υπό ανάπτυξιν η περιοχή αυτή γιατί τα περισσότερα ήταν δεσμευμένα για το μελλοντικό Ολυμπιακό Στάδιο. Αυτά τα περισσότερα ήταν ... οπότε εκεί είχαμε προβατάκια, βοσκές ήταν. Η Ριζάρειος άρχισε το '56 να λειτουργεί. Χτίστηκε δηλαδή. Κι αποκτήθηκε, αλλά δεν μπορούμε να το θεωρήσουμε αυτό, είναι ένα έκκεντρο Χαλάντρι.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Έλα όμως που η Μικράς Ασίας όπως διατρέχει, γιατί το δικό μου το σπίτι ήταν στη Μικράς Ασίας, έφτανες στο Συνοικισμό, έπρεπε να κατέβεις τη ρεματιά για ν' ανέβεις πάνω και να βρεθείς στη Βασιλέως Γεωργίου.

0:21:05 Το ιδιόκτητο σπίτι στην Μικράς Ασίας από το '53

(ΝΣ) Αυτό, πότε ήτανε το σπίτι σας στη Μικράς Ασίας;

(ΣΒ) '53.

(ΝΣ) Μετακομίσατε;

(ΣΒ) '53, η μετακόμιση '53.

(ΓΚ) Επί ενοικίω που λέγατε;

(ΣΒ) Πώς λέτε;

(ΓΚ) Το σπίτι επί ενοικίω που λέγατε;

(ΣΒ) Όχι! Το επί ενοικίω τελείωσε. Κι έγινε το ιδιόκτητο. Μαζί με άλλα έγινε ένας οικισμός εκεί. Στον οποίο τώρα οι περισσότεροι έχουν εγκατασταθεί πολυεθνικές εταιρίες.

(ΝΣ) Κοντά στη Ριζάρειο.

(ΣΒ) Γύρω από το Ολυμπιακό Στάδιο. Σας λέω στην κυρίως θύρα της Ριζαρείου.

0:21:28 Το σπίτι της Μικράς Ασίας πουλήθηκε το 2000

(ΝΣ) Ναι. Μετά πότε; πουλήθηκε το σπίτι;

(ΣΒ) Ποιο;

(ΝΣ) Εκείνο που ήτανε το πατρικό σας, στην Μικράς Ασίας.

(ΣΒ) Το πατρικό, ω,ω! φτάνουμε τώρα πολύ κοντά, το 2000 πουλήθηκε όταν πέθανε η μητέρα μου, δεν...

(ΝΣ) Οπότε...

(ΣΒ) Είχε μείνει, το μόνο που είχε κήπο, το μόνο που είχε μέχρι και παγώνια. Όσο ζούσε η μητέρα μου υπήρχε αυτό το σπίτι. Μικρό σπίτι ιδιόκτητο με μια μεγάλη... με έναν μεγάλο κήπο.

(ΝΣ) Επί της Μικράς Ασίας;

(ΣΒ) Πώς;

(ΝΣ) Επί της Μικράς Ασίας ήτανε το σπίτι;

(ΣΒ) Ναι Μικράς Ασίας. Κι ένας μικρός δρόμος που οδηγούσε μέσα, δηλαδή σ' αυτή την περιοχή, λίγο μετά την πύλη της Ριζαρείου.

(ΝΣ) Μάλιστα. Οπότε μετά είχατε πιάσει τη δεκαετία...

(ΣΒ) Για μένα ενώ αυτό ήταν το πατρικό μου εκεί πέρασα, επειδή μεσολάβησαν φοιτητικά χρόνια, Γαλλίες, Βόλοι και τα λοιπά, το σημείο αναφοράς ήταν η μητέρα μου, γιατί ο πατέρας μου πέθανε σε νέα ηλικία. Λοιπόν...

0:22:16 Ο πατέρας του πέθανε το 1976

(ΝΣ) Πότε πέθανε ο πατέρας σας;

(ΣΒ) Το '76. Λοιπόν, α..,α.., για μένα η περιοχή παραμένει το κέντρο του Χαλανδρίου.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Το επί ενοικίω.

(ΝΣ) Ναι, ναι, βέβαια...

(ΣΒ) Γι αυτό το ιστορικό κέντρο, που παραμένει ιστορικό, με αυτό το πράγμα.

0:22:36 Το Χαλανδρι είχε παράδοση στην πολύ καλή αγορά.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Γούπατο είναι! Δεν έχει... .. ψάχνω να βρω. Πριν πεζοδρομηθεί το Χαλ..., πάντοτε το Χαλάντρι είχε μια παράδοση πολύ καλής αγοράς. Ερχόντουσαν απ' τα γειτονικά προάστια πάντα, δεν είναι τώρα. Απλώς τώρα βοηθήθηκε με την πεζοδρόμηση, όπου μπορεί τα Σάββατα να έρχονται οι άνθρωποι μαζί με τα παιδιά τους. Άργησε να γίνει! Εκεί που ήταν η «Αρμονία», που ήταν τα (ακατάληπτο) , υπήρχαν δρόμοι κανονικά που κυκλοφορούσες, δεν είχε...

(ΝΣ) Οπότε εκείνη την εποχή υπήρχε μια και πολιτιστική και εμπορική αυτονομία...

(ΣΒ) Αυτονομία!

(ΝΣ) ...στο Χαλάντρι.

(ΣΒ) Αυτό που λέμε η λέξη «αυτονομία»! [Γέλια]

0:23:10 «'Ημασταν τόσο νέοι που εμείς δημιουργούσαμε τον πολιτισμό!»

(ΝΣ) Ναι, ναι, ναι, και οι άνθρωποι του πολιτισμού, τότε που θυμάστε που επηρέασαν το Χαλάνδρι, ποιοι ήτανε;

(ΣΒ) Αναφέρετε τι....

(ΝΣ) Σε Χαλανδραίους!

(ΣΒ) Χαλανδραίοι;

(ΝΣ) Ναι, Χαλαντραίους!

(ΣΒ) Άνθρωποι που κατοίκησαν το Χαλάντρι...

(ΝΣ) Ναι, ναι!

(ΣΒ) ... μέσα από την ιστορία...

(ΝΣ) Ναι, ναι!

(ΣΒ) ... είμασταν τόσο νέοι που εμείς δημιουργούσαμε τον πολιτισμό. Σας λέω τα παλαιά ήταν της Λυρικής που δεν μέναν εδώ!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Λίγο πιο κει να πάτε ήταν ο Κουρουσόπουλος⁽¹⁾ διάσημος τενόρος, προς τη Φραγκοκκλησιά, σας λέω ονόματα.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Ο Μακρής ο ηθοποιός, ο γνωστός, ήτανε προς την περιοχή «Πεύκο», κάπου εκεί πριν από την Φραγκοκκλησιά, εκεί ήταν το σπίτι του μέχρι πρότινος υπήρχε, έτσι ονόματα. Οι αδελφές Καλουτά. Από τον τόπο του Παλαιού Χαλανδρίου εκεί που είναι η γιαπωνέζικη πρεσβεία περίπου...

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΣΒ) Να θυμηθώ και γω τα ...

(ΧΚ) Τζίνα Μπαχάουερ!

(ΝΣ) Τζίνα Μπαχάουερ...

0:23:57 Περιγραφή του Χαλανδρίου. Ο Σπύρος Ζουρνατζής τους δίδαξε Βάγκνερ και Νίτσε, πριν προσχωρήσει στον Μαρκεζίνη και ζούσε το νεοκλασικό σπίτι της Πλ. Κένεντυ

(ΣΒ) Όλα τα υπόλοιπα, μην φανταστείτε, ήτανε αμπελώνες, ήτανε τριανταφυλλιές, ήταν οπωροφόρα, ήταν τέτοια ιστορία. Υπήρχε όμως προς την ... προς το δρόμο, μετά την πλατεία Κένεντυ αριστερά, ένα παλαιό, που υπάρχει ακόμα, δεν ξέρω ο Δήμος τι το κάνει, που έμοιαζε να είναι ο κήπος του πάρα πολύ μεγάλος και πίσω του επίσης, τώρα πίσω του όμως περνάει η Δουκίσσης Πλακεντίας. Αυτό κάπως λέγεται, δεν το θυμάμαι, αυτό το... είναι ένα...., πώς να

το χαρακτηρίσω, νεοκλασσικό; Ένα τέτοιο πράγμα μέσα σ' αυτή. Εκεί υπήρχε, σαφώς κατοικώντας στο Χαλάντρι, σαφώς από πλευράς επιδόσεως, μύθος για το Γυμνάσιο Χαλανδρίου και σημείο αναφοράς για μερικούς από μας, διότι υπήρχε διαφοροποιημένος, είναι και αυτή τη στιγμή, το όνομα πρέπει να λεχθεί, είναι ο Σπύρος ο Ζουρνατζής.⁽²⁾ Ο οποίος είναι εκείνος ο οποίος σχεδόν μας δίδαξε Βάγκνερ και Νίτσε! Τη «Μετωπική». Μετά προσχώρησε στον Μαρκεζίνη με τη γνωστή ιστορική του αυτή. Τελειώνει αυτό. Δεν μας αφορά. Αλλά ως προς το Χαλάντρι υπήρχε σ' αυτό το σπίτι.

(ΝΣ) Μάλιστα

(ΣΒ) Και βέβαια μαθητής του Γυμνασίου Χαλανδρίου. Φίλος! [Ανεβάζει τον τόνο της φωνής του]

0:25:14 Για τον Μορφωτικό Σύλλογο Νέων Χαλανδρίου. Ο Μίκης Θεοδωράκης με όλη την παρέα του κάνει μια παρουσίαση όλου αυτού που θα ακολουθήσει

(ΝΣ) Μάλιστα. Ξέρω ότι εκείνη την εποχή έγινε κι αυτός ο Μορφωτικός Σύλλογος του Χαλανδρίου.

(ΣΒ) Α! αυτά, αρχή, αρχή, α! α! [Γέλιο] Εκεί τελειώνω κι εγώ! Μιλάμε '60.

(ΝΣ) Κάτι άλλο για τη δεκαετία του πενήντα;

(ΣΒ) Όταν πια εγώ αρχίζω...., από 'κει χάνομαι. Τελειώνει το... η Νομική, αρχίζει..., όταν αρχίζει ο Σύλλογος, μια τελευταία εκδήλωση του Συλλόγου, που ήτανε από τις πρώτες του, θα θυμάμαι εκείνη τη βραδιά, ήτανε όταν ήρθε στο Γυμνάσιο πια του Χαλανδρίου το κανονικό, της Καλισπέρη, στην αίθουσα στο αμφιθέατρο, που ήμασταν μαζεμένοι και οι παλιοί και οι νέοι και σχετικώς νεώτεροι, έρχεται με όλη την παρέα του ο Μίκης Θεοδωράκης και κάνει κατά κάποιον τρόπο μία εισαγωγή σ' αυτό που θα γινότανε, που για μένα ήταν η έναρξη και η έκρηξη, θα έλεγα, όλη αυτή στο θέατρο «Κεντρικό», με τον «Επιτάφιο» και με όλα αυτά τα πράγματα. Έρχεται με τον Καζαντζίδη, με τη Μαρινέλλα, με όλους αυτούς και γίνεται μια παρουσίαση αυτού. Εκεί καταλαβαίνεις ότι κάτι συμβαίνει. Εκεί έγινε! Στο Χαλάνδρι, στο Γυμνάσιο. Αυτή η βραδιά. Η επομένη ήταν ο θρίαμβος, ο οποίος άνοιξε το δρόμο. Αυτά, έτσι, σαν αναμνήσεις, μέσα σ' αυτό.

(ΝΣ) Ναι. Ναι.

(ΣΒ) Αλλά με το Σύλλογο, που ήταν ο Τάκης ο Σουκάκος Πρόεδρος και τα λοιπά, οι σχέσεις ήταν ελάχιστες γιατί εγώ πια είχα ήδη ελαχιστοποιηθεί απέναντι στο Χαλάνδρι. Ήταν η Αθήνα.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Το ιστορικό πια κέντρο της Αθήνας, η Νομική, οι εκδηλώσεις, τα θέατρα, οι βόλτες...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Όλα αυτά τα πράγματα. Μέχρι τη Γαλλία πια. Όπου στη Γαλλία φεύγω.

(ΝΣ) Στη δεκαετία του '50 υπήρχε κάτι άλλο...

(ΣΒ) Ποιο; Μην μπερδεύεται το '50.

(ΝΣ) Στην δεκαετία του '50...

(ΣΒ) Ναι.

(ΝΣ) ... αν υπήρχε κάτι άλλο στο Χαλάνδρι, έτσι, ομαδικό πολιτιστικό γεγονός...

(ΣΒ) Φορέας, δηλαδή.

(ΝΣ) Φορέας, ναι, φορέας.

(ΣΒ) Τα γεγονότα δημιουργούνται από μας,

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ...από την τάξη μου,

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ... από άλλες τάξεις, από τις ζυμώσεις,

(ΝΣ) Φορέας;

(ΣΒ) ...καταλάβατε, απ' όλα αυτά, έχετε υπόψη σας .

(ΝΣ) Φορές, υποδομές...

0:25:03 Οι καθηγητές του Γυμνασίου. Σαφέστατα προοδευτική βάση ιδεών και ζύμωση. Η παρέα των συμμαθητών. Στη μικρή στέρνα γινόντανε όλες οι ζυμώσεις και οι συζητήσεις

(ΣΒ) Οι περισσότεροι καθηγητές, έχει σημασία. Οι περισσότεροι καθηγητές ήταν μερικά φοβισμένα πλάσματα διότι ως αριστεροί, φοβισμένοι διδάσκανε. Δεν θα πω ονόματα, ο Γιάννης μπορεί να τ' ονομάσει. Ξέρω, καθηγητής, διάσημος του Χαλανδρίου, ο οποίος ήτανε να διδάξει την Κομμούνα του Παρισιού, ο οποίος επικαλέστηκε αρρώστια και δεν ήρθε να μας τη διδάξει. Αυτό δεν είναι κάρφωμα τώρα που λέω. Φοβισμένα πλάσματα. [Τονίζει τις λέξεις] Να μην μπούμε στην ίδια διαδικασία. Αυτή είναι η απήχηση που λέω από το παρελθόν. Οι ίδιοι οι καθηγητές, οι περισσότεροι. Χθες που άκουγα τον Γιάννη τον Καλεώδη να μιλάει ήταν κι ένας μαθηματικός , ο οποίος ήταν, αλλά ως μειονότητα, από την άλλη παράταξη. Μιλάμε για σαφέστατα ε,ε,ε προοδευτική βάση ιδεών και ζύμωση. Με όλα αυτά. Αν διαχώρισα τον Ζουρναντζή ήταν να τον τοποθετήσω στις προτιμήσεις του, τον Νίτσε και τον Βάγκνερ. Από κει και πέρα η διακίνηση ιδεών, τα βιβλία, ήταν ο Μάκης ο Λυκιαρδόπουλος, ήταν όλη αυτή η παρέα που είμαστε, ήταν... μιλούσαμε λες και δεν υπήρχε τίποτε άλλο.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Δηλαδή μιλάμε στη βάση της βιβλιογραφίας και στη βάση της κινήσεως των ιδεών που συνέχιζε το βράδυ στη στέρνα, που η στέρνα είναι ένα μικρό, μια μικρή στέρνα που έχει αντικατασταθεί τώρα από την παιδική χαρά. Φανταστείτε εκεί πέρα γινόντανε όλες οι ζυμώσεις και οι συζητήσεις.

(ΝΣ) Πολιτικές συζητήσεις;

(ΣΒ) Μαζί πηγαίνανε!

[Ανεβάζει τον τόνο της φωνής του

(ΝΣ) Μαζί πηγαίνανε. Αντιπαραθέσεις; Ήσασταν...

(ΣΒ) Μαζί! Μαζί όλα! Δεν υπήρχε...

(ΝΣ) Ιδεολογικά...

(ΣΒ)(ΣΒ) Όχι τα διατρέχοντα, τα θεωρώ δεδομένο, καταλάβατε;

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Μ' αυτό το υπόστρωμα όμως μεταφερόμαστε, γιατί οι περισσότεροι, η μισή τάξη, μιλάω για τη δική μου,

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ...ε,ε η μισή τάξη πήγε, που δε σας κρύβω, ότι η μισή τάξη... τελείωσε με «Κοσμία» . Διότι ήταν αυτό που λέμε. Δεν ήταν τα....Τι έγινε;

(ΓΚ) Το «κοσμία» μου άρεσε.

[Γέλιο]

(ΝΣ) Το «κοσμία» ναι.

(ΓΚ) Πρώτη φορά γνωρίζω κάποιον...

(ΣΒ) Με «Κοσμία» ! Μη συζητάμε...! Αλλά οι μισοί όπως ήμαστε διαχωρισμένοι και μέσα... πήγαν στο Πολυτεχνείο με την πρώτη χρονιά κι άλλοι μισοί πήγαμε κυρίως στη Νομική και εν μέρει στη Φιλοσοφική. Αυτή ήταν η κατάληξή μας.

0:29:13 Κατά τη διάρκεια της εφταετίας : Σκανδαλώδης συνέχεια και συγχρωτισμός των Χαλαντραίων συμμαθητών στο Παρίσι

(ΝΣ) Πόσοι μαθητές στην τάξη;

(ΣΒ) Πόσοι είμαστε;

(ΝΣ) Αυτοί που μου περιγράφετε τώρα ότι πήγανε στο Πολυτεχνείο...

(ΣΒ) Ήμασταν εξήντα, εβδομήντα ... ήταν μεγάλος αριθμός. Στο Πολυτεχνείο πρέπει να πήγαν, αλλά δεν είμαι σίγουρος δηλαδή μέσα σ' αυτό.... Το ιδιαίτερο όμως, γι' αυτό βλέπετε, επιτρέψτε μου τους συνειρμούς, από αυτή την τάξη μετακινηθήκαμε και βρεθήκαμε κατά τη διάρκεια της εφταετίας, εγώ είχα φύγει νωρίτερα, στο Παρίσι! Δηλαδή έχουμε μία σκανδαλώδη συνέχεια και συγχρωτισμό των Χαλαντραίων, μιλάω τώρα της τάξης, στο Παρίσι! Με όλη εκείνη τη ζύμωση των ιδεών απ' το '66 μέχρι το '70 δηλαδή μέσα σ' αυτή την περίπτωση.

0:29:57 Νομική, Σχολή Σταυράκου, Παρίσι '66 έως '70. «Ελεύθερο Θέατρο». Βόλος.

(ΝΣ) Οπότε εσείς με εξετάσεις μπαίνετε στη Νομική...

(ΣΒ) Στη Νομική...

(ΝΣ) ...στη Νομική Σχολή και ποιοι άλλοι ήταν στη Νομική μαζί σας;

(ΣΒ) Νομική και παράλληλα κάνω τη σχολή Σταυράκου για κινηματογράφο.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αυτό είναι.

(ΝΣ) Βέβαια τη σχολή....

(ΣΒ) Και μετά για λίγα χρόνια στη Γαλλία αλλά στη Γαλλία του '66, '67, '68, '69, '70. Και επιστρέφω πάλι. Εκεί όμως αρχίζει η νέα περίοδος πια η... της Αθήνας και της Αττικής, που είναι πια μέσα στην επταετία, η νεότερη γενιά και συνεργάζομαι με το «Ελεύθερο Θέατρο», έχοντας πια τους πυρήνες, θα έλεγα, τους αριστερούς πυρήνες του Χαλανδρίου προς τη μεριά της Αθήνας. Που εκεί πια μεταφέρεται το ενδιαφέρον.

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΣΒ) Και μετά έρχεται ο Βόλος με την αποκέντρωση. Χαλάντρι πια όμως όταν επιστρέφω με όλες αυτές τις εμπειρίες, το Χαλάντρι του τότε, το Χαλάντρι το αργότερο, το (ακατάληπτο) και τα λοιπά πια, και τη Γαλλία, εκεί πια προσκαλεσμένος απ' αυτή την ομάδα με τις αδελφές Ξένου, την Αγγελική Ελευθερίου και τα λοιπά, που θέλουν να κάνουν παρέμβαση πολιτιστική, επί Πέρκιζα, λέω το συζητάμε, εκεί πια καλούμαι να συμπράξω και να πω τη γνώμη μου πώς μπορεί να γίνει μία παρέμβαση. Πριν από το Αετοπούλειο. Το Αετοπούλειο δεν σας κρύβω, υπήρξε το κληροδότημα, εάν δεν υπήρχε η ρεματιά Χαλανδρίου θα ήταν ανύπαρκτο. Θα ήταν μία από τα ίδια, το λέω λοιπόν εμφανώς, δεν μπορούσε δηλαδή, δεν υπήρχε χώρος.

[Τονίζει τη λέξη «χώρος»]

0:31:27 Το Θέατρο της Ρεματιάς, πώς ξεκίνησε. Οι συντελεστές

(ΝΣ) Ποια χρονιά...

(ΣΒ) Γιατί, όχι, αυτή η αυτονομία, που σας λέω η πολιτιστική, υποστηρίχτηκε από την Κούλα την Κασιμάτη πάρα πολλά χρόνια, που ήταν η πρώτη Διευθύντρια και από την Κατερίνα την Καλή που συνέχισε αυτό το πράγμα, σας λέω ότι υπήρξαν περίοδοι που τα συγκροτήματα που καλούνταν είχαν την αποκλειστικότητα, δηλαδή δεν έπρεπε να παίξουν σε άλλο σημείο της Αττικής. Δηλαδή απ' την Ιαπωνία, από την Κίνα, δηλαδή τέτοιες... Με λίγα λόγια μία τελείως διαφορετική άποψη για το Φεστιβάλ Αθηνών. Μία δηλαδή ουσιαστικά στα μαλακά μόρια, μία αντιπαράθεση, εκ των πραγμάτων, και ιδεολογική, η οποία από άλλους ήταν κατανοητή από άλλους δεν έγινε. Αυτό ήταν, μιλάμε τώρα σαν ένα... [παύση] σαν ένα όραμα που τηρήθηκε και δεν τηρήθηκε. Και ίσως και οι συνθήκες να μην το επιτρέπανε. Αλλά σας λέω πώς το έβλεπα. Με πολύ μεγάλη (ακατάληπτο) το ότι δεν υπήρξε χειμερινός, γιατί έχοντας την αυτονομία το Χαλάντρι θα μπορούσε να δημιουργήσει μία αυτόνομη πνευματική ζωή και σε εκδηλώσεις και σε επεξεργασία ιδεών κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

(ΝΣ) Ναι.

[Διακοπή]

(ΝΣ) Θεωρείτε ότι οι υποδομές, δηλαδή, έπαιξαν ανασταλτικό ρόλο...

(ΣΒ) Ανασταλτικό ρόλο. Σας λέω για μένα το ιδεώδες, όχι από πλευράς αρχιτεκτονικής, σαν θέση ήταν το Ίδρυμα Ζήση. Τώρα μην το συζητάμε! Αλλά και επειδή η ρεματιά, επειδή συνάντησε αντιδράσεις... [παύση]

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ...ήταν κάτι διαφορετικό! Χάλαγε κάτι; Δεν ξέρω τι στην περίπτωση. Δεν θα αναφερθώ πάνω σ' αυτό αναφέρομαι στην εμμονή μου! Η εμμονή ακολουθήθηκε και από τις αδελφές Ξένου κι απ' την Αγγελική την Ελευθερίου, αλλά η υπομονή έχει τα όριά της! Το ευτύχημα είναι ότι γρήγορα ο Δήμος, δηλαδή ο Πέρκιζας κι ένας νεαρός βοηθός που άκουγε στο όνομα Κώστας Παττακός, ο οποίος παρακολούθησε από την αρχή όλη αυτή την ιστορία και δεν το ξέχασε! Δηλαδή πάντοτε ε...,ε...ε... και οι παραγγελίες του, γιατί μετά επανήλθαμε με πολλές παραγωγές, αυτό το κράτησε. Θυμόταν πολύ καλά τι έγινε και τι θα μπορούσε να γίνει. Ε, έγινε, καθιερώθηκε. Αλλά αυτό το..., όχι, δεν το διεκδικώ ότι είναι προσωπικό αλλά οπωσδήποτε αυτό άνοιγε το δρόμο για μία αυτονομημένη και το κατάλαβε πολύ καλά και ο Σέργιος ο Γκάκας, που από ένα σημείο κι ύστερα άρχισε να βοηθάει. Ήταν πολύ μικρός τότε. Ήταν με τους «Άστεγους», αυτοί θέλανε να ... το «Λυόμενο» που ήταν πιο κάτω στο Χαλανδρίου..., παραξενεύτηκαν λίγο διότι ήταν ένας χώρος πιο κοντά, ήταν στη Βάρναλη. Το λεγόμενο «Λυόμενο» που το χρησιμοποιούσαν οι πρόσκοποι. Αυτή ήταν η έδρα τους. Το άλλο έμοιαζε να είναι μακριά! Και είχε, άνοιγε όλες αυτές τις

(ΝΣ) Θυμάστε κάτι για τους «Άστεγους»; Θέλετε να μας πείτε κάτι παραπάνω;

(ΣΒ) Όχι γιατί ήμουν στο Βόλο.

(ΝΣ) Α, στο Βόλο.

(ΧΚ) Γιατί δε λες πώς έγινε το θέατρο.

(ΣΒ) Ποιο; Τι θέλεις Χριστιάνα ;

(ΝΣ) Έλα, έλα και συ!

(ΧΚ) Γιατί δε λες πώς έγινε όλη αυτή η διαδικασία για το θέατρο;

(ΣΒ) Μα είπα!

[Ανεβάζει τον τόνο της φωνής του

0:34:29 Η πρώτη παράσταση στο Θέατρο της Ρεματίας «Ο Ματωμένος Γάμος»

(ΣΒ) Με καλέσανε, αρχίσαμε, σχεδιάσαμε το «Ματωμένο Γάμο»...

(ΧΚ) Δεν είναι έτσι! Τα λέει πολύ χοντρικά!

(ΣΒ) Αλλά κοίταξε η...

(ΝΣ) Έλα να βοηθήσεις!

(ΧΚ) Δεν είναι έτσι!

(ΣΒ) Όχι, όχι, δεν είναι αυτό, είναι...

(ΝΣ) Θέλω να πω, τώρα φύγατε από... να το...

(ΣΒ) Περιμένω μια ερώτηση βρε Χριστιάνα πώς άρχισε.

(ΝΣ) Να το διευκρινίσουμε.

(ΣΒ) Λοιπόν, χειμώνας του, χειμώνας του 1982...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Εντάξει; Έχουμε ήδη, έχει ολοκληρώσει ο Βόλος τις προτάσεις του, έχει γίνει αποδεκτός από την Αθήνα σα δουλειά σαν αποκέντρωση και τα λοιπά, βρίσκω ευκαιρία, είμαι ελεύθερος, ανταποκρίνομαι στην πρόσκληση των αδερφών Ξένου και Μαρίνα, ηθοποιός, και ε...,ε..., Βάνα, εικαστικός, μαζί με την Αγγελική την Ελευθερίου να κάνουμε μία παραγωγή του «Ματωμένου Γάμου» αλλά αναζητώντας καινούργιο χώρο. Εγώ προτείνω το χώρο που παίζαμε ποδόσφαιρο εκτός από την αυτή, που ήταν ο συγκεκριμένος χώρος της ρεματιάς. Και κάπου εκεί αρχίζουμε να συγκεντρώνουμε πια τις... τις δυνάμεις μας. Υπάρχουν φίλοι που βοηθούν, ο Δήμαρχος έρχεται προ τετελεσμένου γεγονότος διότι φαντάζεται έναν άλλον πιο συμμαζεμένο χώρο, αλλά τον υιοθετεί! Κι από κει και πέρα πλέον είναι θέμα δικό του. Γίνεται ο «Ματωμένος Γάμος» κρατάει ένα μήνα, πρωτοφανές αυτό μέσα σ' αυτή την ιστορία. Γίνεται το έλα να δεις στην Αθήνα διότι μετακινείται το κέντρο βάρους πια, κάτι συμβαίνει και συμβαίνει και συμβαίνει..., εγώ επιστρέφω στο Βόλο γιατί έχει αρχίσει εν τω μεταξύ, το παρασκήνιο είναι έντονο, γιατί είναι πώς θα ξεκινήσει το Αετοπούλειο που συμπίπτει τότε...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Ποιος θα είναι ο Διευθυντής, τι θα γίνει με όλα αυτά τα πράγματα, εγώ δεν έχω πολύ χρόνο πλέον και γυρίζω στο Βόλο. Αλλά έχει γίνει το εναρκτήριο λάκτισμα!

0:36:12 Δεν υπήρχαν αντιδράσεις από τη γειτονιά. Αιφνιδιάστηκαν. Οι αντιδράσεις ήρθαν μετά

(ΝΣ) Αντιδράσεις απ' τη γειτονιά, μας περιγράφετε;

(ΣΒ) Δεν υπήρχαν αντιδράσεις διότι αιφνιδιάστηκαν.

(ΝΣ) Εννοώ της ρεματιάς.

(ΣΒ) Οι αντιδράσεις ήρθαν αργότερα απ' όλες αυτές τις οικογένειες οι οποίες το είδαν σαν ένα χώρο, σαν ένα χώρο περιπάτου των σκύλων τους. Δεν έχει. Υπήρξαν άνθρωποι οι οποίοι με φανατισμό κρατούσαν και τα άλογα που ήταν στο «Ματωμένο γάμο», και τα τρέφανε, δηλαδή το καταλάβανε και άλλοι οι οποίοι αντιδράσανε. Δεν φτάσανε ως αυτό. Νομίζω ότι το πρόβλημα ήταν εσωτερικό. Ήταν το Δημοτικό Συμβούλιο, ήτανε... σας λέω και πάλι η αντίδραση ήταν περισσότερο από την λεγόμενη «προοδευτική παράταξη». Για δικούς τους λόγους.

(ΝΣ) Αντίδραση στο να δημιουργηθεί...

(ΣΒ) Αντιδράσεις ως προς αυτό! Τι τα θέλει τα άλογα και τα λοιπά. Εκεί υπέστην δηλαδή αυτό που λέμε... γι' αυτό δεν θέλω να ... Πάντως το θέμα είναι ότι καθιερώθηκε.

(ΝΣ) Κι από τότε δεν σταμάτησε.

(ΣΒ) Θες τίποτα άλλο;

(ΧΚ) Γιατί, πες, ονόμασε τους ανθρώπους που βοήθησαν, δεν είναι κακό να λέμε αυτούς που βοηθήσαν και αυτούς που δεν θέλανε... Συγγνώμη δηλαδή!

(ΝΣ) Εδώ δεν τα λέμε έτσι γενικά...

(ΧΚ) Εντάξει, πες εσύ ό,τι νομίζεις, δεν λέω...

(ΝΣ) Έλα και συ να...

(ΧΚ) Όχι εγώ.

(ΣΒ) Η Χριστιάνα το παρακολούθησε μετά, από τα λεγόμενα και απ' όλες αυτές τις ιστορίες. Δεν είναι, είναι αυτό λέω. Ο Δήμος πολύ γρήγορα το κατάλαβε. Και με (ακατάληπτο) γιατί μετά βρήκαν μικροϊδιοκτήτες. Το θέατρο που σχεδιάστηκε ήταν σ' όλο το πρανεές, χιλίων διακοσίων θέσεων, εξαιρετικού υλικού, εντάξει; Και μιας ακουστικής πέραν του κόσμου τούτου! [Υψώνει τη φωνή του.]

(ΝΣ) Από ποιον σχεδιάστηκε;

(ΣΒ) Βρεθήκαν οι πονηροί μικροϊδιοκτήτες αυτής της ιστορίας και μετά έγινε χώρος πρασίνου. Εγώ με το πράσινο δεν έχω πρόβλημα. Αλλά το να βλέπω ένα θέατρο, το οποίο ήτανε σχεδιασμένο για θέατρο, για μία αν θέλετε, παράλληλη..., μία ανταγωνιστικότητα του Φεστιβάλ Αθηνών, πέστε το μεγαλομανία, αλλά οπωσδήποτε, να συρρικνώνεται σ' ένα φτωχό θεατράκι με μικροϊδιοκτήτες κομπλεξικούς και πονηρούς και να γίνεται μετά δεντροφυτευμένο χώρος πρασίνου, εμένα δεν μου λέει τίποτα! Χώρος πρασίνου είχε και θα έχει το Χαλάντρι. Λοιπόν, αυτό εμένα με πονάει! Και να βλέπω το απέναντι το αντίστοιχο να συρρικνώνεται, καταργήθηκε! Μόνο στο «Ματωμένο γάμο» χρησιμοποιήθηκε ...

(ΧΚ) Αυτό πες το...!

(ΣΒ) Σας λέω τότε σχεδιάστηκε, ήτανε για όπερα, ήταν για μεγάλα συγκροτήματα, ήτανε να χωράει κόσμος, τώρα φτάσαμε στο σημείο το εξής. Όταν είναι ένα μικρότερο πειραματικό συγκρότημα να περισσεύει το θέατρο και όταν είναι ένα μεγάλο, με μεγάλα ονόματα και τα λοιπά να γίνεται κλωτσοπατινάδα έξω γιατί δεν μπορούν να μπουν μέσα! Δηλαδή δεν έχει αυτή την ευελιξία. Πολλά ζητάμε;

(ΝΣ) Ποιος το είχε σχεδιάσει το θέατρο τότε;

(ΣΒ) Δεν θυμάμαι. Δεν θυμάμαι, ήταν ένας η.... Βάνα ήξερε, ήταν από την.... ένας αρχιτέκτονας το είχε κάνει και υπήρξαν πάρα πολλοί φίλοι.

(ΧΚ) Η παράσταση του «Ματωμένου Γάμου» ξεκινούσε από απέναντι!

(ΣΒ) Βοήθησαν πάρα πολλοί φίλοι! [Υψώνει τη φωνή του] Βοήθησαν πάρα πολλοί φίλοι μας. Ο καθένας με τον τρόπο του δηλαδή. Στην κατασκευή, στα ...

(ΝΣ) Πείτε μας λίγο για την παράσταση.

(ΣΒ) ...στην... εννοώ στην υποδομή... στα φωτιστικά... σε όλο αυτό το πράγμα . Τα φωτιστικά νομίζω χρονολογούνται από τότε ή περίπου. Ο Σέργιος τα θυμάται καλύτερα δηλαδή, δεν ήταν... Γιατί εν τω μεταξύ συνέβη αυτό! Συρρικνώθηκε! Δεν μπορούσε μετά μία, ενώ υπήρξαν πρωτοβουλίες και διαθέσεις απ' όλους τους Δημάρχους, δεν, είχε βγει Προεδρικό Διάταγμα που απαγόρευε την πολεοδομική παράβαση. Υπέρ του πρασίνου, βέβαια..

(ΧΚ) Περιέγραψε πώς ήταν η παράσταση, που ήταν από απέναντι ήτανε...

(ΣΒ) Όχι, η παράσταση σχεδιάστηκε βάσει..., δεν είναι παράσταση για το Λόρκα, είναι παράσταση, δεν είναι «Ο Ματωμένος Γάμος» είναι «Ο Γάμος της Ρεματιάς». [Γέλιο] Διότι όλη η αισθητική ήταν να αξιοποιήσει, όσο το δυνατόν περισσότερο, μιλάμε για τεράστιες εκτάσεις, δηλαδή, οι ηθοποιοί δεν έχουν ξανα... διακόσια μέτρα να λέει μονόλογο ηθοποιός και να γίνονται όλο αυτό το πράγμα! Δηλαδή μιλάμε για πρωτοφανή πράγματα. Και από απέναντι!

(ΓΚ) Ακουστικά πώς λύθηκε το πρόβλημα;

(ΣΒ) Ποιο;

(ΓΚ) Ακουστικά, όταν είναι τόσο...**0:40:01 Η ακουστική του θεάτρου είναι εξαιρετική, χωρίς βοήθεια μικροφώνων**

(ΣΒ) Σας λέω, η ακουστική του είναι εξαιρετική. Εγώ τότε που...

(ΓΚ) Χωρίς βοήθεια μικροφώνων;

(ΣΒ) Όταν ερχόταν ο Συγκλέτος για τις μικροφωνικές που χρειαζόταν για μουσικούς και τέτοια, μιλάω τώρα για την ...

(ΓΚ) Για την παράσταση του Λόρκα.

(ΣΒ) ...όταν πια οργανώθηκε, η παράσταση του Λόρκα δεν είχε κανένα πρόβλημα. Ο μονόλογος ο τελευταίος ξεκινούσε από απέναντι και έφτανε απ' την Αγγελική την Ελευθερίου...

(ΓΚ) Αυτό ρώτησα, αυτός ο μονόλογος που ξεκινούσε από τόσο μακριά ήταν χωρίς μικρόφωνα;**(ΝΣ) Χωρίς!**

(ΣΒ) Δεν υπήρξε! Αποκλείστηκε! Εγώ με το μικρόφωνο δεν έχω σχέση! Καλή, καλή ακουστική! Ναι, ναι!

(ΓΚ) Εντυπωσιακό!

(ΣΒ) Σας λέω, έτσι όπως είχε σχεδιαστεί το θέατρο, όσο πιο ανέβαινες ψηλότερα τόσο βελτιωνόταν η ακουστική. Από ένστικτο υπάρχουν άνθρωποι, υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι τότε παρακολουθούσαν την παράσταση...

(ΓΚ) Απ' τα σπίτια τους.

(ΣΒ) ... από πάνω, όχι απ' τα σπίτια τους, πάνω από το δρομάκι αυτό.

(ΝΣ) Ναι. Πού καθότανε οι θεατές;

(ΣΒ) Τότε είχε γίνει μια εξέδρα. Ήταν μια εξέδρα⁽³⁾ εξακοσίων, επτακοσίων ατόμων. Αυτή που παρέμεινε μέχρι που έγινε η πυρκαγιά. Ο εμπρησμός!

(ΝΣ) Ο εμπρησμός. Μάλιστα

(ΓΚ) Όμως είναι εντυπωσιακό, δηλαδή σε μια περιοχή με δέντρα και....

(ΣΒ) Ένα βράδυ, όταν κάναμε τις... σχεδόν, ήμασταν σχεδόν σαν παράνομοι. Λειτουργούσαμε πριν βρεθεί προ τετελεσμένου γεγονότος ο Δήμος, έφερα το Μίνωα τον Βολανάκη, ο οποίος μου είχε μια αδυναμία και έφερε έναν Αμερικάνο που συνεργαζόταν τότε και κάνανε στοιχειώδεις δοκιμές ήχου, γιατί κι αυτός ήταν, πριν ξεκινήσει στο Ζωγράφου και τα λοιπά, ήταν ένα άτομο παθιασμένο με τους χώρους και με τ' ανοίγματα. Πριν ξεκινήσει με τον Βύρωνα και με την Πετρούπολη. Ήταν, όχι, είχε ξεκινήσει. Είχε ξεκινήσει, είχαν αρχίσει οι βράχοι το '81. Αυτό που σας λέω τώρα ήταν το 1982. Με την εμπειρία του, θα έλεγα, και με το πάθος του, σ' ένα βράδυ λύθηκε. Τρύπησαν τα χέρια, έγιναν κάποιες αυτές, έληξε η ιστορία! Δεν υπήρχαν, δεν υπήρχαν τόσα πολλά σκυλάκια! [Γέλια] Δεν υπήρχε του περιβάλλοντος χώρου η ιστορία. Από κει και πέρα, σε δύο διαφορετικές εκδοχές με τίμησε ο Δήμος που κάλεσε την «Αντιγόνη», ο...ο... Κώστας ο Παττακός έκανε δύο παραγγελίες, η Μαρίνα όταν ανέλαβε την καλλιτεχνική διεύθυνση του... όχι την καλλιτεχνική διεύθυνση, την εποπτεία δηλαδή, γιατί δεν υπάρχει κάτι τέτοιο, ο Διευθυντής είναι καλλιτεχνικός σύμβουλος, είναι μόνο Διοικητικός Διευθυντής, αυτό είναι η διάταξη του... του.. Αετοπούλειου, τη «Φυλλάδα του Μέγα Αλέξανδρου» και τι άλλο κάναμε;

(ΧΚ) Τις «Ουτοπίες»...

(ΣΒ) Και τις «Ουτοπίες»! Οι «Ουτοπίες» ήταν μεγάλη παραγωγή. Ήταν επί....

(ΧΚ) Την «Ελληνική Ραψωδία»...

(ΣΒ) Την «Ελληνική Ραψωδία» ήταν της Κασσιμάτη. Καινούργιες παραγωγές δηλαδή, παραγγελίες. Όπου εκεί πια μπόρεσε να γίνει παρέμβαση δηλαδή στον ίδιο το χώρο, μεγάλωσε έγινε σχεδόν ποτάμι! Ποταμάκι μέσα...

(ΧΚ) Στην Ελληνική Ραψωδία κάναμε ποτάμι...

(ΝΣ) Ναι.

(ΧΚ) Εμείς το σκάβαμε εκείνο. Μια την τάφρο, μια το ποτάμι, μια το ένα μια το άλλο,... ήτανε...

(ΣΒ) Ναι. Η «Ελληνική Ραψωδία» πραγματικά, βγήκαμε, πάλι προσπάθησα να παραβιάσω αυτό το πολύ κλειστό το οποίο ήτανε πλακόστρωτο, είχε συρρικνωθεί σε ένα συμπαθές πλακόστρωτο, όλη αυτή η ιστορία. Αυτά δεν είναι ούτε κακίες ούτε τίποτα. Σας λέω ότι είναι η ιστορία του τόπου...

(ΝΣ) Ε, βέβαια! Μας δείξατε λίγες φωτογραφίες πριν...

(ΣΒ) Ναι.

(ΝΣ) Θα μας δείξετε

(ΣΒ) Και πάλι δεν φαίνεται, καλύτερα να είναι να το βλέπατε πώς ήτανε πριν ξεκινήσει η παρέμβαση. Δεν κόπηκε δέντρο! Δεν ήταν ..., αλλά πάθαμε ηλιάσεις! Κάναμε ολόκληρα πράγματα, εντάξει, όταν υποστηρίζεις ένα πράγμα θα το κάνεις.

(ΝΣ) Προσωπική δουλειά...

(ΣΒ) Είναι προσωπική δουλειά και έτσι γίνεται.

(ΧΚ) Η τάφος ποιος (ακατάληπτο) ο Κολώνιας ο συγχωρεμένος έσκαβε την τάφο.

0:43:22 Το σκάνδαλο στην παράσταση ήταν το... άλογο! Οι ερωτικές σκηνές γίναν πάνω στο άλογο

(ΣΒ) Όλοι αυτοί και βασικά τα άλογα! Εκείνο ήταν το σκάνδαλο! Εκεί που σας λέω που αντιδράσανε. «Να πληρώσει το άλογό του!» λες και ήταν μια επινόηση! Οι ερωτικές σκηνές γίναν πάνω στο άλογο.

(ΝΣ) Γιατί πείραζε το άλογο; Γιατί;

(ΣΒ) Θεωρούντανε...

(ΝΑ) Τι λέγανε δηλαδή;

(ΣΒ) ... θεωρούντανε εκκεντρικότητα σκηνοθετική. Δεν ήταν. Το άλογο είναι το κατ' εξοχήν στοιχείο που μπορεί να μετρήσει σ' έναν τέτοιο χώρο. Και παίρνει άλλη διάσταση και το ίδιο το έργο.

(ΝΣ) Δηλαδή οι πολιτικοί είχαν άποψη για το καλλιτεχνικό κομμάτι;

(ΧΚ) Όταν κλείσει η κάμερα...

(ΣΒ) Κοιτάξτε, οι πολιτικοί, ή μάλλον περισσότερο ήταν αντιπολιτευτικοί! Δεν είναι στην αυτή, ας πούμε. Πάνω σ' αυτά, γιατί έφτιαξε και το καταστατικό, και ήταν μέσα στο Δήμο, κι οπωσδήποτε έριξε την υποστήριξή του ο Σπύρος ο Κάζος, της Αγγλαΐας της Αρχοντάκη ο... ο...

(ΝΣ) Άντρας...

(ΣΒ) Ο χήρος! Γιατί η Αγγλαΐα ήταν πολύ σημαντική για μένα. Ήταν, η Στέλλα ήταν το μικρότερο... [Γέλιο] ...η μικρότερη αδερφή αλλά με την Αγγλαΐα ήταν η σχέση και μ' όλο αυτό το...

(ΝΣ) Η Αγγλαΐα ήτανε λίγο και κέντρο, η σχολή της των Αγγλικών εκεί...

(ΣΒ) Όχι η σχολή της των Αγγλικών ήταν εδώ που είναι το πάρκο...

(ΝΣ) Το κέντρο του Χαλανδρίου...

(ΣΒ) ... αλλά δεν έχει σημασία, μιλάω σαν πρόσωπο, μιλάω σαν φορείς, φορείς ιδεών,...

(ΝΣ) Ναι, ναι, ναι.

(ΣΒ) ...σαν ιδεολογία, είναι αυτός ο πυρήνας, ο οποίος βοήθησε πολύ και στην ιστορία του «Αλή Ρέντζου» γιατί ουσιαστικά με νεότερη γενιά είχαμε να κάνουμε με το «Ελεύθερο Θέατρο», το οποίο ήταν.... είχε μια διαφορά δέκα χρόνια από

μας μέσα σ' αυτό το..., όταν ξεκίνησα να κάνουμε αυτή την ιστορία μες στην επταετία!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Το '71 δηλαδή μέσα σ' αυτό το ... μιλάω για την «Ιστορία του Αλή Ρέντζου» που έγραψε κάπως, ουσιαστικά υποστηρίχτηκε από όλο αυτό το... τους πυρήνες που έλεγα εγώ και του Χαλαντρίου.

(ΝΣ) Ναι.

(ΧΚ) Κι ο Σπύρος ο Προβατάς ήτανε....

(ΣΒ) Ο Σπύρος ο Προβατάς αυτός ήταν στο Γυμνάσιο, μετά πήγε στη Γαλλία, ναι.

(ΧΚ) Κουμπάρος της Αγγλίας.

(ΣΒ) Εκεί δουλεύαμε... είναι τα δεδομένα, αλλά έχετε δίκιο που επιμένετε. Οι αντιπαραθέσεις, οι αυτές των ιδεών και τα λοιπά ήταν μέσα στην ημερησία..., εκπαιδευμένοι ήμαστε, δηλαδή δεν μας έκανε εντύπωση. Η Γαλλία, όχι δεν μας έκανε, αισθανθήκαμε σα στο σπίτι μας, δηλαδή, ουσιαστικά μεταφέραμε ένα είδος Χαλανδρίου στο Παρίσι! Εκεί που ήταν δηλαδή.

0:45:36 Για την συμμετοχή του σε κομματικές οργανώσεις

(ΝΣ) Είχατε οργανωθεί σε κομματικές οργανώσεις κάποιοι φίλοι σας, συνάδελφοι, ...

[Υψώνει τη φωνή του]

(ΣΒ) Δεν υπήρχαν και πολλές βρε παιδιά κομματικές οργανώσεις, η ΕΔΑ ήταν ας πούμε, οι Λαμπράκηδες ήταν... μην τρελαθούμε!

(ΝΣ) Εδώ στο Χαλάνδρι...

(ΣΒ) Αυτό ήταν, εντάξει, μετά μετασχηματιστήκαν στα γνωστά και τα λοιπά, εντάξει;

(ΝΣ) Τότε ήτανε....

(ΣΒ) Αγγλία, ο Σπύρος ο Κάζος, μετά ήρθε ο Σπύρος ο Λυκούδης, η Στέλλα, αυτά.

[Κλείνει η κάμερα]

(ΝΣ) Κάτι θέλετε να πείτε.

(ΧΚ) Οφ δε ρέκορντ, σταμάτησε η κάμερα; Παιδιά, πάντοτε η «προοδευτική παράταξη» η λεγόμενη, τώρα μη με πιάσουν τα νεύρα μου...

(ΣΒ) Όχι Χριστιάνα, δεν θα γίνει και δίκη...

(ΧΚ) ... ήταν ό,τι χειρότερο για τον πολιτισμό! [Γέλιο]

(ΧΚ) Ό,τι χειρότερο... δεν θέλω να τους βλέπω και να τους ακούω!

(ΣΒ) [Υψώνει τη φωνή του] Χριστιάνα, σταμάτα! Εγώ μιλάω απόψε.

(ΧΚ) Στο Βόλο να δεις!

(ΣΒ) Εγώ μιλάω! Καλά ο Βόλος είναι μια ιστορία...

(ΧΚ) ... στα πόδια μας το ΚΚΕ εσωτερικού, πιο κομπλεξικό πράγμα δεν υπήρχε απ' αυτό! Δεν υπήρχε! Τους οργανωμένους εννοώ!

(ΣΒ) Βρε Χριστιάνα ,...

(ΧΚ) Όχι τους ανθρώπους τους άλλους!

0:46:36 Η επιστροφή του απ' τη Γαλλία συνδυάζεται με άμεσες και νωπές εντυπώσεις από τον Μάιο του '68

(ΝΣ) Γιατί υπήρχανε κι άλλοι άνθρωποι...

(ΣΒ) Όχι, όχι, όχι! Δεν είναι. Ουσιαστικά γι' αυτό λέω. Η επιστροφή μου απ' τη Γαλλία, η επιστροφή μου απ' τη Γαλλία συνδυάζεται με τις άμεσες και νωπές εντυπώσεις από τον Μάιο του '68! Από κει και πέρα οι προτάσεις μου οπωσδήποτε βρίσκουν αντιμέτωπους ορισμένες.....

(ΝΣ) Μισό λεπτό.

[Ανοίγει ξανά η κάμερα]

(ΣΒ) Μην, μην... Λοιπόν, η επιστροφή μου από τη Γαλλία συνοδεύεται με τις πρώτες κατ' ευθείαν εντυπώσεις και βιώματα απ' το Μάη του '68. Ελάτε τώρα στη θέση των τοπικών οργανώσεων σε μία αντιπαράθεση πολιτιστική! Έχουν τις δικές τους απόψεις. Εμένα είναι πολύ γνωστές, σ' αυτή την περίπτωση, γιατί είναι αυτό που λέμε «η παλαιά ΕΔΑ», όπως βιώνω τη δεκαετία του '60! Και κει προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε πυρήνες πολιτιστικούς με θέατρο αποκεντρωμένο, αυτό που θα 'κανε αργότερα ο Γιώργος ο Μιχαηλίδης, και τα λοιπά. Είναι ο Φίλιππος ο Βλάχος με τις εκδόσεις «Κείμενα», ή μπαίνει ο Πέτρος ο Μάρκαρης, όταν ερχόμαστε στην αυτή..., μιλάμε δηλαδή για τέτοια ονόματα πια στις ζυμώσεις! Είναι δηλαδή από τα μέσα. Από κει και πέρα αν είναι ένα Δημοτικό Συμβούλιο που αντιδρά, στο Βόλο βέβαια οπωσδήποτε είχαν... διασαλεύονταν όλες οι απόψεις περί πολιτισμού και τα λοιπά, όταν πια τίθεται ένα άλλο θέμα. Τι περιμένεις Χριστιάνα;

(ΝΣ) Ναι αλλά, εδώ στο Χαλάνδρι τώρα, έρχεστε από όλη την περίοδο αυτή της Γαλλίας και το Μάη του '68...

(ΣΒ) Ναι.

(ΝΣ) ... μέσα στη Δικτατορία, εδώ.

(ΣΒ) Αυτό δεν αφορά το Χαλάνδρι αφορά το «Ελεύθερο Θέατρο» και την πρότασή μου για την «Ιστορία του Αλή Ρέντζο»

(ΝΣ) Ναι, ναι.

(ΣΒ) Η οποία αποτελεί κατά κάποιον τρόπο και ένα έναυσμα για τις νεότερες...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ...που είναι, πόσες, είναι όλες, θα έλεγα, οι πέραν του εξωτερικού τοπικές δυνάμεις προοδευτικές και αριστερές. Που κινητοποιούνται μέσα σ' αυτή την παράσταση.

0:48:25 Απρίλης 1972, παίζεται η «Ιστορία του Αλή Ρέντσο» με ασφαλίτες να παρακολουθούν την παράσταση

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Έχετε υπόψη σας το 1972, Απρίλης, ήταν Μεγάλη Παρασκευή και τα λοιπά, γίνεται «ο εορτασμός» σε εισαγωγικά της 21^{ης} Απριλίου με την «Ιστορία του Αλή Ρέντσο», όπου η Βούλα η Μανή θυμάται πολύ καλά... [Γέλια]... πόσοι ασφαλίτες υπήρχαν δίπλα και πόσοι θεατές! Γίνεται όμως! Δεν μπορώ να κάνω τίποτα, είναι μία, θα λέγαμε, μία πρόταση, επανάληψη της παράστασης, αλλά είναι μια βραδιά πολύ χαρακτηριστική! Αυτό θέλω να πω!

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Υπό την εποπτεία! Θέλω να πω υπήρχε πια ήδη είχε γίνει το γύρισμα, υπήρχε κόσμος. Όπως και στο Βόλο υπήρξαν, γιατί στο Βόλο ουσιαστικά πηγαίνω το '76 και 'κει επιχειρείται η αποκέντρωση. Είναι μια άλλη ιστορία αυτή. Αυτό είναι μια άλλη ιστορία. Εμμέσως στο Χαλάντρι!

(ΝΣ) Τη δεκαετία του....

(ΣΒ) Πώς;

(ΝΣ) Εδώ, το '72 μένετε στο Χαλάνδρι

(ΣΒ) Όχι, πάντα μένω...

(ΝΣ) Εξακολουθείτε να μένετε

(ΣΒ) ...στο Χαλάνδρι, στο Βόλο το '76 πηγαίνω.

(ΝΣ) Το '72 πώς το είδατε το Χαλάνδρι έτσι μέσα στη Δικτατορία, οικιστικά, πολιτιστικά... πώς;

(ΣΒ) Σας εξήγησα ...

(ΝΣ) Πολιτικά...

(ΣΒ) ...δεν είδα τίποτα! Ήμουν στην Αθήνα. Δηλαδή έμενα στο Χαλάνδρι αλλά ήμουν στην Αθήνα. Έκανα πρόβες στον «Αλή Ρέντσο».

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Ο οποίος «Αλή Ρέντσο» σαν κίνημα, είχε πάρει τους νέους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε, είχε πάρει το ΚΚΕ εσωτερικού, ήταν όλο αυτό το πράγμα. Εκεί! [Τονίζει τη λέξη «εκεί»]

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Το Χαλάνδρι έπαιζε μόνο με τους γνωστούς μου. Η Αγγλαΐα, η Στέλλα που ήρθανε στη γενική δοκιμή. Η γενική δοκιμή που έκανα, που ήταν για τα φώτα, θα έλεγα, στο θέατρο «Καλουτά» ήταν.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Γυρίζω σε μια στιγμή, σηκώνω το κεφάλι μου, κάναμε μαζί με τον Φίλιππο τον Βλάχο τους φωτισμούς, και σηκώνω, ήταν ο Μάρκαρης δίπλα, και σηκώνω

το ... και βλέπω όλους τους γνωστούς μου τις τελευταίας δεκαπενταετίας [τονίζει το «δεκαπενταετίας»] της αριστεράς! Σ' όλο το αυτό, τώρα. Σε γενική δοκιμή!

(ΝΣ) Εδώ στο Χαλάνδρι, εννοώ η γειτονιά, το κέντρο, έχει αρχίσει η αντιπαροχή...

(ΣΒ) Δεν παρακολουθώ καθόλου...

(ΝΣ) Το περιβάλλον πώς έχει αλλάξει....

0:50:23 Άρχισε να επισημαίνει την αντιπαροχή στο Χαλάνδρι από το 1973

(ΣΒ) Η αντιπαροχή άρχισε να την επισημαίνω απ' το '73. Κάτι άδειες που βγήκαν τότε.

(ΝΣ) [Ναι.

(ΣΒ) Εκεί έχουμε την αλλαγή. Αλλά εκεί αρχίζει και η δική μου η αποκόλληση από το ...

(ΝΣ) Απ' το Χαλάνδρι.

(ΣΒ) Απ' το Χαλάνδρι. Καταλαβαίνω αμέσως τη μοίρα του. Γιατί με... με..., δηλαδή πράγματα που τα ξέρεις διαφορετικά, τα βλέπεις να εξελίσσονται διαφορετικά! Απλά ακολουθούν, βέβαια, το σύνθητες. Δεν είναι... .

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) ...ότι έγινε πιο άσχημο το Χαλάνδρι! Έγινε λιγότερο άσχημο απ' ότι ήταν η Λάρισα, ο Βόλος μην το συζητάμε... και διάφορα τέτοια πράγματα, πώς το λένε, δεν...

0:50:55 Η αγορά μένει σταθερή και βελτιώνεται με την πεζοδρόμηση.

Κατεδαφίζεται η «Αρμονία» και γίνεται εμπορικό κέντρο. Δεν υπάρχει ούτε μία φωτογραφία της «Αρμονίας»

(ΝΣ) Αλλάζει και η αγορά, αλλάζουμε και τα...

(ΣΒ) Η αγορά μένει σταθερή! Η αγορά μένει σταθερή. Η αγορά μένει σταθερή και βελτιώνεται με την πεζοδρόμηση! Δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Τα σινεμά παίζουν το ρόλο τους, αλλά βέβαια η «Αρμονία» κατεδαφίζεται και εξαφανίζεται και έγινε το εμπορικό κέντρο εκεί πέρα μέσα σ' αυτό. Το πλαίσιο από κόκκινη πέτρα, θυμάμαι, πόσα χρόνια έμεινε εκτός. Δεν ξέραν τι να το κάνουν. Ούτε μπορούσαν να το γκρεμίσουν γιατί είχε κόστος, ούτε να το εντάξουν. Ως ότου εξαφανίστηκε. Το χειρότερο είναι ότι δεν υπάρχει μία φωτογραφία. Η παράσταση...

(ΓΚ) Θα ήθελα να παρακαλέσω...

00:51:30 «Ουτοπίες». Παράσταση αφιερωμένη στην «Αρμονία» χωρίς να υπάρχει ούτε ένα ντοκουμέντο

(ΧΚ) Αυτό πες το για τις «Ουτοπίες»

(ΣΒ) Η παράσταση «Ουτοπίες» που ήθελε οπωσδήποτε ο..., ο..., ο..., να ευχαριστηθεί μια μεγάλη παραγωγή που μου ανέθεσε, τότε ήταν ο Σμαραγδής ήταν καλλιτεχνικός σύμβουλος στο Αετοπούλειο, αλλά ουσιαστικά ήταν μία

εκπεφρασμένη βούληση του Παττακού. Ο οποίος είπε θα γίνει μία... ό,τι θέλεις... ήταν τρεις διαφορετικές βραδιές με μία θεματική αλλά με διαφορετικά στοιχεία παράστασης, ήταν αφιερωμένο στην «Αρμονία» Χαλανδρίου. Χωρίς ούτε ένα ντοκουμέντο.

0:52:10 Οι φωτογραφίες της «Αρμονίας» κλάπηκαν από το σπίτι των ιδιοκτητών ύστερα από διάρρηξη. Ήταν ένα κινηματοθέατρο πρωτοφανές

(ΧΚ) Εδώ θέλω να πω. Με έστειλε να βρω οπωσδήποτε φωτογραφίες της «Αρμονίας». Κι έτρεξα, προσπάθησα και ρώτησα, βρήκα τελικά αυτούς που το 'χαν δώσει αντιπαροχή, τους ιδιοκτήτες, και τι είχαν κάνει; Είχαν φωτογραφίες της «Αρμονίας» σε ένα χρηματοκιβώτιο. Και μπήκαν διαρρήκτες και πήραν όλο το χρηματοκιβώτιο και χάθηκε οποιοδήποτε ντοκουμέντο για την «Αρμονία»

(ΣΒ) Σε αρχεία Δήμου, σε βιβλία που βγήκαν....

(ΧΚ) Πουθενά δεν υπάρχει.

(ΣΒ) ... και τα λοιπά, δεν υπάρχει, παιδιά, μια φωτογραφία! Το μόνο μπορώ να το ανακαλέσω. Δεν υπάρχει έστω και ένας να το θυμάται και να μου το σχεδιάσει. Ήταν ένα κινηματοθέατρο πρωτοφανές! Κινηματοθέατρο όμως! Δηλαδή μπορούσε να παίξει θιάσος, πώς ακουγόταν εκεί πέρα ένα μυστήριο [Γέλια] γιατί τι μικρόφωνα να υπήρχαν... Θυμάμαι, ήταν ο Γιώργος ο Παππάς, η Βασούλα η Μανωλίδου, ο Μουσούρης, ο...ο...ο μέχρι ο Χορν δεν ξέρω αν ήρθε, αν ήρθε μέσα στην αυτή, δηλαδή. Βλέπαμε όλο το αυτό ερχόταν εδώ πέρα, δεν υπάρχει περίπτωση. Δεν ήταν αυτό. Οι ταινίες! Κι η «Τιάνια» επίσης έπαιξε ένα πολύ σημαντικό ρόλο, ως παλαιότερος ως σινεμά, αλλά...

(ΝΣ) Ναι, υπήρχε...

(ΣΒ) ... μικρότερης, γιατί εκείνη ήταν και χειμερινή και φιλοξενούσε και μερικές εκδηλώσεις. Δηλαδή εκεί πέρα φιλοξενηθήκαμε. Που ήταν σ' αυτόν το μικρό δρόμο, πώς λέγετε αυτός που παίρνουμε για να βγούμε στην πλατεία Δούρου; Ήταν εκεί η ιδιοκτησία των...

(ΝΣ) Παπάγου.

(ΣΒ) Δούρου.

(ΝΣ) Ναι.

(ΝΣ) Και υπήρχε κι άλλος κινηματογράφος το «Αμίρ»⁽⁴⁾, το θυμάστε το «Αμίρ»;

(ΣΒ) Αυτά ήταν μετά. Το θυμάμαι αλλά, ήτανε...

(ΝΣ) Ήτανε λίγο...

(ΣΒ) Για μένα ήταν σα να έγιναν πολύ μετά! [Γέλια] Δεν είχε...

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΣΒ) Η «Αθηνά»⁽⁵⁾ πανάρχαια. Εδώ η «Αθηνά» είναι πανάρχαια. Και ως χειμερινό και ως θερινό.

(ΧΚ) Αυτό που λες για την ταβέρνα του Γιαννόπουλου εγώ γιατί, γεννήθηκα το '54. Το σπίτι της γιαγιάς μου ήταν ακριβώς παραδίπλα από την ταβέρνα του Γιαννόπουλου. Όλα τα καλοκαίρια, με ανοιχτά παράθυρα και ανοιχτές πόρτες, όλα ανοιχτά, ακούγαμε αυτές τις καντάδες που έλεγε ο Σπύρος.

(ΝΣ) Θέλεις να μας πεις και συ ...

(ΧΚ) Όχι, όχι, όχι δεν θέλω!

00:54:24 Οι πρώτοι πυρήνες «φανς» για την Μαρία Κάλας ήταν στο Χαλάνδρι

(ΣΒ) Ε, αυτά έχουνε μια, δηλαδή εμάς μας χωρίσανε πιτσιρικάδες σε πρώτες ομάδες των φανς πριν ακόμα, όταν οι Γάλλοι ήταν αλλού νυχτωμένοι, οι Ιταλοί ήταν χωρισμένοι, διχασμένοι γιατί χάλαγε η σούπα στην αντίληψη, η «Μετροπόλιταν» άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε, εδώ στο Χαλάνδρι ήμασταν οι πρώτοι πυρήνες για την Μαρία Κάλας. Κι οι πρώτοι κραυγάζοντες το '57 που πάμε στο Ηρώδειο, γιατί εκεί παίχτηκε άγριο πολιτικό παιχνίδι με το Νίτσο και με τον Λαμπράκη, και με όλα αυτά τα κατάπτυστα, ότι πήρε μεγάλο ποσό, ότι δεν αγαπάει την μητέρα της και τα λοιπά, τώρα μέσα σ' αυτό το πράγμα. Ναι, εντάξει. Τι, τι να πω δηλαδή, τι να πω, Χριστιάνα ;

(ΝΣ) Δεν πειράζει...

(ΣΒ) Φαντάσου να υπήρχε ο Γεωργιάδης τότε, τι θα κάναμε;

(ΝΣ) Καλύτερα και με.....

(ΣΒ) Τι λες τώρα; Εκείνο το πράγμα έγινε επί πενήντα μέρες να λεν τα «ΝΕΑ» «*Μα ποιος πήρε τις τρεις χιλιάδες ευρώ;*», που 'ταν γελοίο ποσό σε σχέση, και τα δώρισε τελικά!

(ΧΚ) Όχι ευρώ δολάρια ήταν.

(ΣΒ) Δολάρια, ναι! Με το ευρώ λέω...]Γέλια]

(ΣΒ) Κάνω προθύστερα.

(ΝΣ) Θέλετε να το ξαναπείτε με πιο ...

(ΣΒ) Ποιο;

(ΝΣ) ... πιο πολλές λεπτομέρειες αυτό!

(ΧΚ) Για τη Μαρία Κάλας.

(ΣΒ) Εκτός Χαλανδρίου, αλλά όχι οι πυρήνες που μας κάνανε μας φανατίσανε..., με την έννοια ότι εγώ έμαθα όπερα ακούγοντας ραδιόφωνο. Τι να κάνουμε;

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Άλλοι ξέραν μουσική. Ο Κώστας ο Πασχάλης, σας λέω, ήτανε στην ταβέρνα του..., όχι στην ταβέρνα, ήταν εκτός από την ταβέρνα στο σπίτι του Γιαννόπουλου, φιλο..., ε...ε... νοικιασμένο.

(ΧΚ) Ο Σπύρος ο Μπελούσης

(ΣΒ) ... πριν πάει στην αυτή... Ο Σπύρος ο Μπελούσης! Ήταν οικογένειες που ήρθανε από τη Ζάκυνθο μετά τους σεισμούς του '53, ο πατέρας του θρυλικός γυμνασιάρχης στη Ζάκυνθο, δεν μπορούσαν να του βρουν θέση στο γυμνάσιο του Χαλανδρίου και πήγαν στο αντίστοιχο, στο παράρτημα του Μαραθώνος. Και έμειναν τα δύο παιδιά σ' αυτό. Είναι ακριβώς το σπίτι απέναντι από του Γιάννη του Καλεώδη. Εκεί στον κήπο γίνονταν σκηνές απείρου κάλους. Όταν λέω... δηλαδή όταν κάναν φάλτσα ο πατέρας τους τούς χτύπαγε με την κιθάρα, από κει και πέρα ήταν ο Κώστας ο Πασχάλης, δηλαδή ήταν ο πρώτος πυρήνας. Ενσωματώνονταν το βράδυ στην ταβέρνα, όλοι, και κάπου στη Δούρου που ο Βάρσος είχε τραπέζια, εκεί που είναι το άγαλμα του Βενιζέλου, και γινόταν μεσημέρι το κουτσομπολιό από την προηγούμενη βραδιά. Και κάπου εκεί πέρασαν όταν άρχισαν οι μεταδόσεις από το ραδιόφωνο «*Τι κάθεστε; χαζά, μικρά, ακούστε και δείτε!*» [Γέλιο] Και από 'κει άρχισε... (ακατάληπτο)

00:56:44 Από οχτώ χρονών ακούει ραδιόφωνο

(ΝΣ) Από πότε ακούτε ραδιόφωνο, από πότε είχατε ραδιόφωνο;

(ΣΒ) Ακούω ραδιόφωνο από οκτώ χρονών, ραδιόφωνο είχα από δέκα. Άκουγα από ξένα...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Όχι, πολύ σημαντικό το ραδιόφωνο...

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) ... για εκείνη την εποχή δεν είναι.... Αλλά ήταν η εξωστρέφεια! Ήταν το έξω! Ήταν οι συζητήσεις! Ήταν οι αντιπαραθέσεις! Οι πληροφορίες! Να, βλέπετε αυτό πώς αξιοποιήθηκε και πως έγινε. Αυτό εκεί. Πώς ήταν ο... [Παύση]

(ΝΣ) Μάλιστα!

(ΣΒ) Αυτά τώρα, εγώ δεν είχα σκοπό ν' ανοιχτώ τόσο πολύ! Εμένα η διεκδίκηση μιας αυτονομίας πολιτιστικής του Χαλανδρίου, παρέμεινε για μεγάλο διάστημα. Γιατί, [υψώνει τη φωνή του] γιατί κατά περιεργο τρόπο επειδή συνέβησαν διάφορα, δεν είναι να πεις ότι οι μεν περνούν στους δε! Είναι νεότερες γενιές εδώ στο Χαλάνδρι, που δεν μπορείς να καταλάβεις πώς πάλι δημιουργείται αυτό το πράγμα που χωρίς να το... χωρίς να έχει υπάρξει ένας δάσκαλος ή μία αυτή. Σχεδόν αυτό που λέμε «αυτοφυώς»!

(ΧΚ) Και από την άλλη αυτό λεγόταν Θέατρο της Ρεματιάς. Ξαφνικά το βαφτίσανε «Ευριπίδειο», δεν έχει καμία σχέση!

(ΣΒ) Όχι εμένα μου άρεσε πολύ ο τρόπος με τον οποίο προέκυψε αυτή η συμπαράσταση για τη βραδιά που κάνανε εκείνη τη συναυλία, που άλλοι τραγουδιστές ήρθανε, είπαν την πονεμένη τους ιστορία, άλλοι ήταν βραχνιασμένοι, άλλοι ήταν εκνευρισμένοι. Η παρουσία αυτών, το έχω τραβήξει, πολύ καλά, ήταν, πήγα παντού, ήταν η παρουσία κι η υπεράσπιση αυτής της ιδέας απ' τον κόσμο!

(ΝΣ) Ναι.

(ΓΚ) Πέστε μας και όμως και λίγο ημερομηνίες και πάλι γιατί ο κόσμος που θα τα δει αυτά δεν είναι κόσμος ο οποίος τα ξέρει.

(ΣΒ) Ναι.

(ΝΣ) Πότε συνέβησαν αυτά;

(ΣΒ) Αυτό ποιο απ' όλα;

(ΓΚ) Που είπατε τώρα. Η συναυλία.

0:58:27 Ο εμπρησμός του Θεάτρου της Ρεματιάς

(ΣΒ) Πριν από, αμέσως μετά τον εμπρησμό έγινε μία πρόταση, δηλαδή «δεν θα περάσει αυτό»! Πολύ σύντομα.

(ΓΚ) Ο οποίος συνέβη ο εμπρησμός...

(ΣΒ) Πριν από δύο χρόνια δεν έγινε; Τρία;

(ΝΣ) Ναι

(ΣΒ) Ήταν πριν νοικιαστεί η εξέδρα πια γιατί η βάση αυτής ας πούμε τώρα. Ο εμπρησμός ήταν μια πρόκληση, δηλαδή! Ήταν η πρώτη χρονιά, μου φαίνεται, απ' τη νέα δημοτική αρχή, κάτι τέτοιο...

(ΝΣ) Ναι, ναι, ναι!

(ΣΒ) ... σ' αυτή την περίπτωση... Ήταν άγριο πράμα, διότι δεν είχε προκύψει έστω κι από αναμμένο τσιγάρο, κάτι. Ήτανε κεραυνός εν αιθρία, θα έλεγα! Αλλά το ενδιαφέρον είναι πώς συμπαραστάθηκε ο κόσμος και πώς δήλωσε μια βδομάδα μετά, όταν έγινε αυτή η συναυλία, επίσης λέει «Σιγά τα ωά!» Εντάξει ήρθαν οι άνθρωποι! Εγώ συνάντησα, έτυχε και μία που... γνωστή, δεν θυμάμαι τ' όνομα της, τραγουδίστρια η οποία, εγώ τη βρήκα και φάλτσα, όφειλα να την ξέρω, δεν είναι αυτό, η οποία άρχισε να λέει την ιστορία της ζωής της και διαπίστωσα ότι δεν έχει δει ούτε μία εκδήλωση απ' τη Ρεματιά. Ε, τρέξε κυρά μου στα δικά σου. Καλά, εντάξει, καλών προθέσεων αλλά δεν παίζεται έτσι το παιχνίδι.

(ΝΣ) Αλλά ο κόσμος συμμετείχε, το έφτιαξε, το έστησε...

(ΣΒ) Η πρώτη μου αντίδραση εμένα και ήταν και πολύ άγρια είναι εδώ και τώρα όλες οι πολιτικές συζητήσεις, τα μίτινγκς και τα λοιπά να μεταφερθούν στη ρεματιά. Ε, ήταν λίγο ακραίο. [Γέλιο] Όχι οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και τέτοια...., τότε δηλαδή άστα, μια απ' τα ίδια. Να γίνουν εκεί! Μια παρουσία σαν αντίδραση.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Που ούτε να βάλουμε το γάτο μας να κλαίει, ούτε να φωνάζουμε, ούτε και τα λοιπά. Εντάξει...

1:00:07 Το κτήριο Νόμπελ δεν είναι στην καταλληλότερη θέση για τους Χαλανδραίους, η Ρεματιά θα έχει συνέχεια

(ΝΣ) Τώρα θεωρείτε ότι έχει μια πολιτιστική αυτονομία το Χαλάνδρι;

(ΣΒ) Μπορεί να μην έχει σημασία αυτό, όσο να είναι πια μια αλλαγή πολιτιστικής πολιτικής απέναντι στη Ρεματιά και ελπίζω, γιατί αυτό είναι, μοιάζει σα να είναι ένα εξ ουρανού, αυτό το... του Νόμπελ το..., το οποίο δεν ξέρω πώς θα το..., ούτε με ..., δεν είναι στην καταλληλότερη θέση αλλά τώρα και οι θέσεις είναι σχετικές. Δηλαδή θα έλεγα ότι είναι πολύ πιο κοντά στην Αθήνα απ' ότι είναι στους... για τους Χαλανδραίους. Τώρα με το αυτοκίνητο και με όλα αυτά ... Αλλά διαβλέπω ότι η Ρεματιά θα έχει συνέχεια! [Γέλια]

(ΝΣ) Πώς σας φαίνεται το γεγονός ότι το Χαλάνδρι, πλούσιο προάστιο, όπου ο Δήμος είχε λεφτά, δεν έχει ένα ιδιόκτητο Δημαρχείο, δεν έχει υποδομές, πέρα απ' το Αετοπούλειο, τίποτα.. τι, σε τι... με τέτοια πολιτιστική...

(ΣΒ) Μου κάνει από την αρχή και μιλάω για τους αυτόχθονες, υπήρχε μία, θα έλεγα, μεμψιμοιρία και ένα κράτημα σε σχέση με την παραμικρή σπιθαμή χώρου. Δηλαδή αν δείτε και την αγορά και τα λοιπά είναι μετρημένα κουκιά. Ο δρόμος ο μικρός και τα λοιπά. Αλλά αυτό είναι κάτι, μια αντίληψη. Αυτό το οικονομίστικο και τα λοιπά, όπως πηγαίνει. Αλλά δεν είναι τι να προτείνω ένα ωραίο πολιτιστικό κέντρο! Ωραία! Έχει πολύ καλύτερη ρυμοτομία ο Χολαργός! Ο Θεός να φυλάει! [Γέλια] Έχει ωραίο θέατρο! Επίσης!

(ΧΚ) Παντού έχει.

(ΣΒ) Ναι! Δεν είναι το ίδιο επειδή είμαι Χαλαντραίος, δεν γίνεται. Κάθε δήμος υπερασπίζεται τα δικά του και τα λοιπά. Αλλά κι η Πετρούπολη μετά το Κολωνάκι ...

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Ο Βύρωνας κάτι έμεινε. Στο Βύρωνα δόθηκαν τα ονόματα, γίνανε δυο θέατρα, γίνονται εκδηλώσεις, εντάξει αυτό καθιερώθηκε, δεν έχει. Τι να σας πω όμως.

(ΝΣ) Το Χαλάντρι...

(ΣΒ) Έχω άποψη αλλά ανοίγουμε με ευκολία συζητήσεις σ' αυτή την περίπτωση, το ευχάριστο είναι ότι έχοντας να βιώσει όλα από... παιδιόθεν, νομίζω ότι είναι σε πλήρη γνώση ο Σέργιος ο Γκάκας, ας πούμε, ο οποίος μπορεί πραγματικά ό,τι κίνηση κάνει, έχοντας υπόψη αυτό. Δηλαδή δεν είναι απ' το πουθενά ή απ' το νομίζω ή βάσει βιβλιογραφίας. Αυτά τα έχει βιώσει.

(ΝΣ) Μάλιστα.

[Συζήτηση ακατάληπτη]

(ΝΣ) Δεν ξέρω έχεις να ρωτήσεις εσύ;

(ΣΒ) Παρέλειψα κάτι;

(ΝΣ) Νομίζω αν κάτι...

[Μουρμουρίζει ακατάληπτα]

1:02:40 Καλλιτεχνικός Σύμβουλος επί Παττακού. Με την Κατερίνα Καλή και τον Σέργιο σχεδιάστηκαν εκδηλώσεις. Η παρουσία ενός θιάσου από τη Σικελία και του Λίβινγκ Θίατερ, δυο βραδιές εξαιρετικές

(ΣΒ) Α! Υπάρχει μια περίοδος... Υπάρχει μια περίοδος που η Κατερίνα η Καλή, έχοντας πια γνώση και της, γιατί έκανα σεμινάριο αρχαίου δράματος επί τρία χρόνια στο Αετοπούλειο, καλά, έχω, έχω συνεργαστεί σε πολλές εκδηλώσεις αλλά αυτό ήταν επί τρία χρόνια. Ε...,ε..., αλλά μετά μου..., συμφωνούντος και του Παττακού ανέλαβα το... μια..., αυτό που λέμε καλλιτεχνικός σύμβουλος. Και πολύ, πολύ γρήγορα μπήκε, γιατί ήταν από τις ..., ήμαστε από τις αγάπες της, η Κατερίνα η Καλή, ήταν και ο Σέργιος κι εκείνος ανέλαβε τον κινηματογράφο που ήταν μια πονεμένη ιστορία, την είχε ξεκινήσει και μετά χάθηκε καθ' οδόν μαζί με τον Σέργιο, αυτό, και είμαστε επί δύο χρόνια στην ... μαζί με την Κατερίνα την Καλή. Που σχεδιάστηκαν κάποιες εκδηλώσεις, εκεί είναι το μόνο, μετά το '82 της Ρεματιάς ότι ήρθαν δύο συγκροτήματα, ένα απ' τη Σικελία και το Λίβινγκ Θίατερ, το οποίο αναβίωσε, έργο, παρουσίασε μόνο στη Γαλλία το 1968, στη Ρεματιά Χαλανδρίου ήταν δυο βραδιές εξαιρετικές, πλην όμως... [Παύση] Ποια εποχή είμαστε; 2001, εικονική πραγματικότητα της ευμάρειας, ο σνομπισμός και η αλλαγή δεδομένων του αθηναϊκού κυκλώματος, στέλνει μόνο περίεργους πιτσιρικάδες! Έχουμε το Λίβινγκ Θίατερ στα πόδια μας και οι άλλοι..., εντάξει το πληρώνουν τώρα και θα το πληρώσουν ελπίζω πολύ περισσότερο αλλά με καταποντισμό καλλιτεχνικό. Θέλω να πω δηλαδή, [Υψώνει τη φωνή του] το μεγαλύτερο γεγονός δεν καταγράφηκε.

(ΝΣ) Πέρασε απαραίτητο.

(ΣΒ) Ευχαριστώ την Κατερίνα την Καλή, η οποία για να τους μαζέψει από διάφορα σημεία που βρίσκονταν, να αναβιώσουν το συγκεκριμένο έργο, το οποίο ήταν και βαθύτατα πολιτικό!

(ΧΚ) Πες... και οι Σικελίοι... (ακατάληπτα)

(ΣΒ) Και οι Σικελίοι και τα λοιπά, ήταν δηλαδή, αλλά ήταν πολυπρόσωπο, ήταν πολυδάπανο, πολυδάπανο ήταν τα έξοδα, δεν είναι ότι πήραν οι άνθρωποι...

(ΝΣ) Γιατί πέρασε έτσι νομίζετε; Γιατί πέρασε έτσι...

(ΣΒ) [Υψώνει τη φωνή] Δεν πέρασε έτσι! Ήταν άλλος κόσμος διότι..., μα είναι αθώα ερώτηση; Μιλάμε τι βίωσα εγώ το '90!

(ΝΣ) Να καταγραφεί θέλω...

1:04:54 «Άλλαξε το γούστο! Τα ιδιωτικά κανάλια ευθύνονται για την πολιτιστική γενεοκτονία όλων των νεότερων γενιών»

(ΣΒ) [Ανεβάζει τον τόνο της φωνής του] Ως προς τα πολιτιστικά; Πώς μεταστραφήκαν οι συντάκτες των εφημερίδων, πώς γίναν τα πρωτοσέλιδα πισωσέλιδα, λοιπόν τώρα μη συζητάμε... Θ' αρχίσω λοιπόν αυτό το πράμα; Άλλαξε όλη η αυτή. Ή θες να το πω καθαρά! Τα ιδιωτικά κανάλια, τα οποία για μένα ευθύνονται για την πολιτιστική γενεοκτονία όλων των νεότερων γενιών δηλαδή. Τι λέμε τώρα; Άλλαξε το γούστο! Μπαίνει μια είδηση που για τη Γαλλία, σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου θα ήταν πρώτη, και όλες αυτές οι

εκκολαπτόμενες δεσποινίδες, τα δεσποινάρια και τα λοιπά, δεν το αναφέρουν! Ευθύνομαι γι' αυτό; Ή είμαι ο παλαιότερος που το Λιβινγκ θίατερ ήτανε μία διεθνής εμβληματική κατάσταση και στο χώρο της παρέμβασης και στο χώρο της αριστεράς, αχτύπητο! Και έρχεται στο Χαλάντρι! Γεμάτο το θέατρο! Νέος κόσμος! Περίεργος! Δεν είχε καμένο! Λέω τώρα... εκεί φοβήθηκα. Εκεί πήρα χαμπάρι τι γίνεται. Αυτή η μεταστροφή μετά....

(ΝΣ) Που θεωρείτε ότι συνεχίζεται αυτή η...

(ΣΒ) Δεν έχει επιστροφή αυτό το πράμα.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αλλά... σ' αυτό τον τόπο επειδή υπάρχει το ιντερνέτ, επειδή υπάρχουν δεν ξέρω πόσοι δρόμοι και τα λοιπά, πάντοτε θα έχουμε εκπλήξεις... ευχάριστες, ελπίζω!

(ΝΣ) Μάλιστα. Κι ας κλείσουμε μ' αυτό.

[Ακούγεται συζήτηση]

0:06:20 Για το θέατρο του Βόλο σε χώρο της πρώην Ηλεκτρικής

(ΣΒ) Α! μέτρια επιχορήγηση σταθερή. Απ' το Υπουργείο Πολιτισμού! Ένα είναι αυτό. Ότι ... και κάποιες παραγγελίες, όπως ήρθαν απ' το Χαλάντρι και τα λοιπά οι οποίες είναι, καλά αυτό, αλλά σε καθημερινή βάση, σε καθημερινή να ζει κανείς απ' τη δουλειά του είναι λιγάκι..., ιδίως σε τέτοιου είδους ... Διότι στο Βόλο, αλλά δεν χρειαζόταν ν' αναφερθεί, βρήκαμε αντιμέτωπο έναν ολόκληρο Δήμο. Δεν ήταν μόνο τα αυτά που λέει η Χριστιάννα.

(ΧΚ) Αριστερός ο Κουντούρης...

(ΣΒ) . Οι αυτοί τρώγαν με χρυσά κουτάλια οι... οι... προοδευτικοί στο Δήμο, ο οποίος θεώρησε ανταγωνιστικό γιατί το αποκαλούσε Ι.Χ.. Ενώ αυτός ήθελε να φτιάξει κτίσμα, θέατρο, που είχε αρχίσει επί εφταετίας και λέγοντας το εξής. Αυτός παλαιά... ε..., ε..., εκλεκτός της ΕΔΑ.

(ΧΚ) Μετά του ΠΑΣΟΚ και μετά κατέληξε Νέα Δημοκρατία.

(ΣΒ) Το ΠΑΣΟΚ τον θεωρούσε πρότυπο Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενώ υπήρχαν δύο τμήματα του ΠΑΣΟΚ. Είναι το ένα που θεωρούσε τον ... της Καλαμάτας.

(ΧΚ) Τον Μπένο.

(ΣΒ) Και κατ' εξαίρεσιν ο...

(ΧΚ) Ο Γεννηματάς.

(ΣΒ) Γεννηματάς υποστήριζε το βαθύ ΠΑΣΟΚ. Σ' αυτή την περίπτωση. Το οποίο έπαιξε το ρόλο του, γιατί είχε συμβιβαστεί στη μπούκα του κανονιού στο Βόλο. Αλλά βρήκαμε χώρο, το χώρο της παλιάς Ηλεκτρικής, ένα βιομηχανικό και θεωρήθηκε αντι..., είναι εκεί που όταν ήρθε η Μελίνα είπε «Εδώ θέλω να παίξω!» Και αγνόησε τον άλλον. Ε, αυτό ήταν η καταδίκη μας διότι στραφήκαμε, ένα πράγμα σας λέω, όταν πια αξιώθηκα, και δεν είναι και πολύ εύκολο, η «Αντιγόνη» στα αρχαία ελληνικά απ' το Βόλο να φιλοξενηθεί στο Εθνικό Θέατρο, απαγορεύτηκε στη Μελίνα να παραστεί στην πρεμιέρα.

(ΝΣ) Αυτό γιατί;

(ΣΒ) Γιατί...

(ΧΚ) Γιατί ήθελε θέατρο που το 'χει κλειστό τώρα.

(ΣΒ) Γιατί υπήρχε ότι αυτοί ήρθαν στο Εθνικό και θα ευλογηθούν από την Υπουργό; Ο Δήμαρχος θα 'πρεπε να αυτοκτονήσει μετά!

(ΧΚ) Καλέ όταν πήραμε το πρώτο βραβείο στην Ισπανία και 20.000 δολάρια από τους Γιαπωνέζους, του είπανε ότι θέλουν να τον κάνουν επίτιμο δημότη της πόλης με χρυσά κλειδιά και δεν πήγε, δεν πήγε...

(ΣΒ) Και οι δύο, και της Νέας Ιωνίας και δεν παρέστην. Δεν είναι ότι εμείς οι κακοί, αλλά ήταν... καλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία, άλλο ντοκουμέντο. Εκεί πια είναι καθαρά πολιτική αντιπαράθεση με τις στημένες ιδέες. Με Δήμο και Δήμους και Κοινότητες πάνω σ' αυτό. Διότι είχαμε δικό μας χώρο, τον βρήκαμε, τον κατοχυρώσαμε, στο κέντρο της πόλης, το ρεπερτόριο δεν ήταν εύκολο αλλά ο διάλογος ήταν ανοιχτός με την πόλη και υπήρχε μια αντίληψη Δημάρχου, βλαχοδημάρχου θα έλεγα, ότι το κτίσμα θα παίξει ρόλο. Τώρα το κτίσμα τελείωσε, ο κόσμος γύρισε την πλάτη, [Υψώνει τη φωνή του] κατέρρευσε το κτίσμα γιατί έγιναν όλα τα συνέδρια και τα καπνιστικά και τα τέτοια, πέρασε σε μία παρακμή, ας το χαίρεται ο φασίστας ο Δήμαρχος του Βόλου, ας πούμε, το κτίσμα. Αυτή είναι η κατάληξη.

(ΧΚ) Α! και σα θέατρο λειτουργεί αυτό που είχαμε εμείς! Τώρα!

(ΣΒ) Η παλιά Ηλεκτρική.

(ΧΚ) Η παλιά Ηλεκτρική.

(ΣΒ) Ήταν η παλιά Ηλεκτρική, το εργοτάξιο της παλιάς Ηλεκτρικής. (Ακατάληπτοι διάλογοι)

(ΧΚ) Οι πρώτοι που κάναμε βιομηχανικό χώρο...

(ΝΣ) Όταν λέτε εσείς, ήτανε μια δομή...

(ΣΒ) Μια ομάδα. Συγκεκριμένη ομάδα.

(ΝΣ) Θεατρική λέσχη....

(ΣΒ) Εμπλουτιζόμενη από νεότερη, από τοπικές, τα πολύ ταλαντούχους και τα λοιπά με σημείο αναφοράς τον καλύτερο ηθοποιό της γενιάς του, ο οποίος ήταν...

(ΧΚ) Ο Νίκος ο Σκυλοδήμος.

(ΣΒ) Το Νίκο τον Σκυλοδήμο που ήταν ο κράχτης κατά κάποιον τρόπο, εδώ ως προς την Αθήνα, ήταν οι γνωστοί, είμαστε εγώ, λόγω της δουλειάς τώρα στο Ελεύθερο Θέατρο και ο Νίκος ο Σκυλοδήμος. Εκεί πέρα, αλλά δεν έβλεπα όλο τον κόσμο τον άλλον.

1:09:52 Επιχορήγηση για το θέατρο του Βόλου, ούτε μία δραχμή, τίποτα!

(ΝΣ) Επειδή δεν έχει καταγραφεί η οικονομική στήριξη, ήταν η ερώτηση...

(ΧΚ) Απ' το Δήμο; Στο Βόλο, ούτε μια δραχμή, ποτέ!

(ΣΒ) Όχι, μόνο επιχορηγήσεις, επιχορηγήσεις απ' το Υπουργείο Πολιτισμού. Από 'κει υπήρχε η Δέσπω η Διαμαντίδου, δεξί χέρι της Μελίνας, που υπήρχε ο Μάρκαρης, η Δέσπω η Διαμαντίδου έφτασε στο σημείο να της πει της Μελίνας «Μωρή έχεις ένα Όλντ Μπρόντγουέι στα πόδια σου! Θα το αφήσεις ήσυχο;» Δηλαδή από 'κει και πέρα άρχισε η υποστήριξη η..., το Υπουργείο, το τμήμα Νέας Γενιάς του Λαλιώτη, ε; Δηλαδή Λαλιώτης, Μελίνα ήταν κατά κάποιο τρόπο αυτοί που

(ΧΚ) Μικρά ποσά όμως, όχι τίποτα που να μπορείς να κάνεις και πολλά πολλά!

(ΣΒ) Εντάξει!

1:10:28 Μερικοί καλλιτέχνες μπορούν να ζουν από την καλλιτεχνική τους δουλειά. Οι επιχορηγήσεις

(ΝΣ) Η ερώτηση ήτανε, για να την επαναλάβω, εάν ως καλλιτέχνες μπορούσατε να ζήσετε από την καλλιτεχνική σας δουλειά, όλα αυτά έτσι, διαχρονικά.

(ΧΚ) Ναι, δεν είναι όμως όλοι οι καλλιτέχνες ίδιοι! Είναι μερικοί που μπορούν και ζουν.

(ΝΣ) Εγώ μιλάω για τα προσωπικά για έναν άνθρωπο...

(ΣΒ) Δεν μπορεί γιατί το τοποθετείτε σε άλλη βάση. Δεν επαίρομαι για τίποτα, δεν είναι, γιατί γίναν πάρα πολλά πράγματα, αυτό θέλω να πω.

(ΝΣ) Βέβαια.

(ΣΒ) Θέλω να πω δηλαδή, το..., η Βαγενά, η οποία ήταν ντόπια, η οποία έπαιρνε επιχορηγήσεις έχει έναν, τρόπο, γιατί ήταν ένας..., ένα δημόσιο άτομο, ένα δηλαδή δαιμόνιο άτομο πάνω σ' αυτό, στις περιόδους που πήγαινε, πήγαιναν όλες οι Ρόλς Ρόις της Λάρισας. Αλλά η Λάρισα δεν έχει καμία σχέση με τον τελείως κομπλεξικό Βόλο. Η Λάρισα έχει το νταβράντισμα το οικονομικό, δεν το λέω εγώ. Έπαιζε εύκολα έργα αλλά είχε μία, θα έλεγα, κι από πλευράς δημοτικής παρ' ότι η ίδια έκανε και τις (ακατάληπτο) μετακινήσεις, έκανε αυτά, ήταν όλα ίδιο πράγμα. Εντάξει; Δεν ήταν.

(ΝΣ) Εγώ ήθελα απλώς να πω, ένας καταξιωμένος άνθρωπος στο χώρο του...

(ΣΒ) Ναι.

(ΝΣ) ...αν μπορεί να ζήσει απ' αυτή του τη δουλειά, να ζήσει καλά.

(ΣΒ) Εξαρτάται, σ' αυτή την περίπτωση και το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό, έχει σχέση η πολιτική βούληση. Εκεί αρχίζει η πονεμένη ιστορία.

(ΝΣ) Ναι. Η προσωπική εμπειρία και μαρτυρία.

(ΣΒ) Δεν είναι ο καλλιτέχνης ντε και καλά να αντιπαλεύει με την εξουσία, αλλά οφείλει ν' ανοίξει διάλογο, όπως και η εξουσία, όπως θα καταλάβατε μερικά πράγματα. Η πολιτική βούληση είναι.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Λεφτά υπάρχουν! Θα έλεγα εγώ! [Γέλια]

(ΝΣ) Αυτό αλήθεια! Αλλά αν διατίθενται, αν, ας πούμε εσείς προσωπικά καταφέρατε διαχρονικά...

(ΣΒ) Όχι. Αλλά...

(ΝΣ) ... να ζήσετε...

(ΣΒ) Όχι, αλλά το τίμημα είναι ότι σχεδόν πέρασε το δικό μου! Αυτό είναι.

(ΝΣ) Ναι. Μάλιστα.

(ΧΚ) Και κάτι άλλο...

(ΣΒ) Αυτό το λέω.

1:12:05 Νίκος ο Χατζηδάκης: «Και τώρα θα ασχοληθώ και με τον απροσκύνητο Σπύρο Βραχωρίτη.»

(ΧΚ) ...κι αυτό το έχει γράψει ο Χατζηδάκης, όχι ο μουσικός, ο άλλος ο Νίκος ο Χατζηδάκης, μια φορά μου άρεσε πάρα πολύ, είχε γράψει μια αποτίμηση για τα θέατρα και καταλήγει: «Και τώρα θα ασχοληθώ και με τον απροσκύνητο Σπύρο Βραχωρίτη.»

(ΣΒ) Δεν είναι αυτό, μα δεν είναι υπερφίαλο, δηλαδή, και το χώρο που διεκδίκησα δέκα χρόνια η παραχώρηση απ' τον Πιτσιώρη που ήταν Βολιώτης, που ήταν Υφυπουργός Βιομηχανίας, μας έδωσε ένα που ανθυπολειτουργούσε παλιό εργοτάξιο της παλιάς Ηλεκτρικής, ονειρεμένο από πλευράς αισθητικής, η βιομηχανική αισθητική του μεσοπόλεμου και τα λοιπά, δέκα χρόνια. Μπήκε η θέρμανση, δεν είναι να κλαυτείς. Εκεί γίναν οι παραγωγές...

(ΧΚ) Πρώτοι που κάναμε βιομηχανικό χώρο, θέατρο, ήμασταν εμείς στο Βόλο!

(ΣΒ) Δεν είναι να κλαίγεται, δηλαδή. Το δικό μου πέρασε, το τίμημα είναι αυτό. Αλλά...

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΧΚ) Δες εδώ! Εδώ πέρα ήθελα να σου δείξω, εδώ είναι όλα που γραφτήκανε για το «Ματωμένο Γάμο»

[Συζήτηση σχετικά με έγγραφα και φωτογραφίες]

1:13:11 Τότε λεγόταν «Δημοτικό Θέατρο Χαλανδρίου», γρήγορα πέρασε στο Αετοπούλειο σαν θεσμός

(ΝΣ) Εδώ, μισό λεπτό, εδώ αυτό «προσωρινός κάτοικος Χαλανδρίου». Εννοείται αυτός εδώ, όλα είναι ...

(ΣΒ) Αναγκάστηκε να γράψει με ψευδώνυμο η αυτή...

(ΧΚ) Αυτό, εδώ τότε... Ναι αυτό λέγεται «Δημοτικό Θέατρο Χαλανδρίου» λεγότανε τότε που...

(ΣΒ) Πολύ γρήγορα πέρασε στο Αετοπούλειο σαν θεσμός, δηλαδή, μέσα στην αυτή.

(ΧΚ) Δεν είχαν όνομα να το πούνε και το είπαν «Δημοτικό Θέατρο Χαλανδρίου».

(ΣΒ) Να θυμίσω, μια στιγμή Χριστιάνα, ότι για πολύ μεγάλο διάστημα το Αετοπούλειο είχε πρόσβαση στο ... στη ρεματιά Χαλανδρίου γύρω στις είκοσι μέρες που ήταν θεματικός κύκλος. Έβαζε θεματικό κύκλο, έκανε παραγωγές στις μετακλήσεις, κι απ' το εξωτερικό, που δεν θα παιζόντουσαν αλλιώς, και το υπόλοιπο ανήκε στους δημότες. Ωδεία, γυμνάσια και τα λοιπά. Αυτή ήταν η ... Το πολύ πριν, όχι το πολύ, το άμεσο πριν από την νυν Δημοτική αρχή, άρχισαν να το νοικιάζουν και πήγαινε ο κάθε πικραμένος, ερχόταν κι έπαιζε με τα εισιτήρια και τα λοιπά. Είχε μια έκπτωση. Επανέρχεται με άλλον τρόπο, εγώ λέω, σ' αυτή την περίπτωση και μνήμη έχει και δυνάμεις έχει ακόμα, μπορεί να το διαχειριστεί ο Σέργιος πολύ καλά.

(ΝΣ) Εδώ να! είναι του Δρομάζου...

(ΣΒ) [Ανεβάζει τον τόνο της φωνής του] Δεν φτάνει, για μένα, ο χειμώνας θα παίξει, έστω κι αν αλλάξουν οι συνθήκες!

(ΧΚ) Αυτή είναι πολύ ωραία ανάλυση Γεωργία η Κουλουφάκου. Εδώ αυτό είναι επίσης πολύ... για την παράσταση...

(ΣΒ) Απλώς θέλω να παίξει το...

(ΧΚ) Εδώ είναι ο Πέρκιζας...

(ΣΒ) ...οπωσδήποτε μέσα σ' αυτά, μέσα στις ζυμώσεις ουσιαστικά...

(ΧΚ)...πρώτη φορά που λειτούργησε αυτό το πράμα. Η διαμόρφωση και ο εξοπλισμός όλου του θεάτρου θα στοιχίσει 800.000 δραχμές. Αυτό το βρήκα και πώς το βρήκα.

0:14:55 Για τη Βούλα Μανή. «Ήταν μια διαφορετική περίπτωση»

(ΣΒ) Όχι ένα όνομα θέλω, δεν ξέρω αν την προλάβετε διότι χάσαμε το 2010. Βρε Χριστιάνα! Ξέχασα τη Βούλα τη Μανή! Η οποία είναι σημαντική! Υπήρξε συμπαραστάτρια όπως μπόρεσε με όλες τις δυνάμεις με όλα τα αυτά, τόσο δεδομένη, που δεν την είπα, δηλαδή! Α...α...!

(ΝΣ) Κάποια στιγμή και μένα μου ξέφυγε γιατί την αναφέρατε Την αναφέρατε ως δεδομένη κι ήθελα να σας ρωτήσω..., την αναφέρατε ως δεδομένη....

(ΣΒ) Κι ήμασταν και γείτονες, δεν είναι αυτό δηλαδή, ήτανε τα σπίτια μας πολύ κοντά, αλλά έπαιξε ένα ρόλο η Βούλα η Μανή και θυμάται και δρα ακριβώς από την περίοδο του Ελευθέρου Θεάτρου. Σε όλα πια τις δικές μου τις εκδηλώσεις. Αυτό.

(ΝΣ) Πραγματικά θα ήθελα να πείτε μερικά πράγματα γιατί η ίδια έχει πεθάνει, έχει φύγει και κρίμα που χάσαμε...

(ΣΒ) Νομίζω είναι ένα κλειδί για..., δηλαδή αξιοποίησε ό,τι δημιουργικό υπήρχε στο Χαλάντρι, ανεξαρτήτως παρατάξεων, δεν λέω, δεν έχουν και μεγάλη γκάμα,...[Γέλιο]... το ανεξαρτήτως παρατάξεων όχι, μέσα στη γνωστή ιστορία μας, αλλά έχει σημασία σε επίπεδο ατόμων, δηλαδή... και επίσης στη συνέντευξη

και την αξιοποίηση. Εγώ προσωπικά της οφείλω πάρα πολλά πράγματα δηλαδή. Και πίστεψε, το ότι πίστεψε, βασικά, στη δουλειά και στο Αετοπούλειο, είχε πάντα τα προβλήματα υγείας, δηλαδή, ...

0:16:05 Τι θυμάται από την Βούλα Μανή

(ΝΣ) Τι θυμάστε για κείνη; Έτσι συγκεκριμένα. Πείτε συγκεκριμένα πράγματα.

(ΣΒ) Το σπίτι της, τις συγκεντρώσεις, τους καλλιτέχνες, όλα αυτά, τις συζητήσεις μας,...

(ΝΣ) Στο σπίτι της.

(ΣΒ) ... τις μνήμες των παραστάσεων κυρίως στο σπίτι της. Ναι.

(ΧΚ) Η Βούλα ήταν μια διαφορετική περίπτωση.

(ΝΣ) Ναι.

(ΣΒ) Αυτό είναι ένα κεφάλαιο αυτό καθ' εαυτό! Αλλά παρ' ολίγον να φύγω χωρίς τ' όνομά της, δηλαδή!

(ΝΣ) Αλλά δυστυχώς τη χάσαμε. Δεν έχουμε και τη δική της μαρτυρία.

(ΧΚ) Δουλεύει τώρα το σύστημα;

(ΝΣ) Ναι, ναι.

(ΝΣ) Άμα το κλείσετε θα σου πω.

(ΝΣ) Εν τάξει, ευχαριστούμε πολύ...

(ΣΒ) Εντάξει;

(ΝΣ) ...και ...

Σημειώσεις Σ.Χριστουλάκη

(1) Λουδοβίκος Κουρουσόπουλος : Τενόρος, παππούς της Ελένης Τσερεζόλε (βλ. συνέντευξή της)

(2) Εννοεί το σπίτι του Κεφαλληνού

(3) Το θέατρο της Ρεματιάς όταν δημιουργήθηκε είχε για θέσεις ξύλινους πάγκους που στηριζόντουσαν σε σκαλωσιές. Επί Ζαφειρόπουλου αφαιρέθηκαν οι ξύλινοι πάγκοι και μπήκαν πλαστικές γαλάζιες καρέκλες. Και μετά τον εμπρησμό αντικαταστάθηκαν με αυτές που είναι σήμερα, τις μωβ.

(4) «Αμίρ»

Αμίρ (Παπανδρέου & Σόλωνος, Χαλάνδρι, θερινός, 700 θέσεις). Εξωτικός κινηματογράφος (τότε) με εξωτικό όνομα. Λειτουργήσε 1959-1974. Σήμερα στη θέση του βρίσκεται πολυκατοικία.

⁽⁵⁾ «Αθηνά»

Αθηνά (Σολωμού 18 & Β. Γεωργίου, Χαλάνδρι, χειμερινός και θερινός, 300 θέσεις). Από τους πρώτους (1958) χειμερινούς των προαστείων. Δεύτερος χειμερινός μετά το Τιτάνια* στο εξοχικό και αραιοκατοικημένο τότε Χαλάνδρι και γι' αυτό δεν υπήρχε λόγος να γίνει μεγαλύτερος και πολυτελέστερος. Ο χειμερινός ήταν στο ισόγειο και ο θερινός στην ταράτσα, λύση που τη συναντάμε συχνά. Η λειτουργία του έφτασε τα χρόνια της κρίσης (δεκαετία 1970) και διακόπηκε. Η χειμερινή αίθουσα μετατράπηκε σε συνεργείο. Ευτυχώς το κτίριο διασώθηκε και μετά από χρόνια απραξίας ο θερινός, ανακαινισμένος, άνοιξε ξανά. Και, ω του θαύματος, από το φθινόπωρο του 2016 επανέκαμψε και ο χειμερινός. Και τι κινηματογράφος!